

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő:
DR. PAÁL ÁRPÁD

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Oradea Nagyvárad, Str. Reg. Carol 5.**
(volt Szilágyi Dezső-ucca) — **Telefon 27 és 93.**

Előfizetési árak: Belföldön: Egész évre 1000, félévre 500, negyedévre 260, egy óra 90 lej.
Magyarországon: Egész évre 50 P. félévre 25 P. negyedévre 12:50 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.

Főmunkatárs:
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Isten a vizek fölött

Mindenfelől zúg az árvizek harsogása és mintha végharangszó remegne végig a levegőben, úgy kiált a hir mindenfelől a bajok növekedéséről, az elemek rárohamaszáról az emberek otthonaira. A természet kiléptette medreiből a vizeket és mintha egy nagy intéssel figyelmeztetni akarna, úgy söpör végig a föld felett. Meg kell érteni a mondást, ami zúg belőle: „Ember el ne bizd magad. Kicsiny vagy és semmi ahhoz képest, ha én megmozdulok, Széttöröm alkotásaidat, ha én átmegek a rendből a szokatlanságba, s ha én kezdek el túlozni”.

Figyelmeztetés ez, amit meg kell érteni.

Meghatódott lélekkel olvashatjuk a birt, hogy az emberek menekülésük rettegésében a templomokba szaladnak össze. Az imádságban keresnek menedéket. Az oltárra kitett szentségre szegezik a szemüket és úgy szívják lelkükbe a megrettent élet egyetlen felemelő gondolatát. A hitet és reményt, hogy az elemek korlátlansága és vad rohanása fölött is még kell lennie valami magasabb rendű erőnek. Azok fölött is kell lennie urnak és parancsolónak, ki egyuttal irtalmas is és jóságos is tud lenni a törékeny emberi élet iránt Gyöngéd és lehajló tud lenni éppen azért mert ő a legerősebb, ő a mindenható, ő az Isten. Az emberek a vészben ősi ösztönnel, az életeredet felriadó sejtésével ráeszmélnék

az Istenre. Megható találkozás ez. Olyan, mint a tékozló fiu visszavánsszorgása az elhagyott apai hajlékhoz, a megbocsátó szülői szívhez.

Ki tud csufolódni ezen az emberi megnyilatkozáson? Ki tudja kicsinyelni és kinevetni ezt az Istenhez menekülést? Lehetetlen, hogy a legkérgesebb szívben is, a legátalkodottabb gondolkodásban is meg ne mozduljon az együttérzésnek valami kis dobbanása. Valami a régen elfelejtett és elnyomott jóságból, mely esetleg már tulgyöngévé változott, de még úgy is meg van a halk szava, a tompa nyögése, mint valami élve eltemetett lényé a föld alól. Csak meg kell hallani, csak másnak is legalább oda kell hajolnia, hogy az eltemetett jó érzést fölsegítse és erősebbé tegye. Az ember viharos tengeren is így tanul meg imádkozni. Az életből legalább a lelkét így menti, és így emeli föl tisztán.

De ebből az imádkozni tudó érzésből, ebből az Istenhez menekvésből több is tud lenni, mint gyáva szaladás. Cselekvő szeretet is tud lenni egymás iránt. Halljuk éppen Aradról, hol a templomokba menekül a nép, hogy a templomok papjai járnak elől az árvíz elleni védekezés munkájában. Egy hős minorita jár elől a vészben, hogy a segítséget nyújtsa, nyomában ifju diákok s öregebb rendű emberek, kiknek eddig nem testi munka volt a foglalkozásuk, éjt és napot összetesznek, testi fáradza-

sok verejtékezésével. Nem azért, hogy magukat mentsek, hanem azért, hogy másokat mentsenek. Jó példájuk áldó vonzása minden gyöngének s valami fénykörös tilalom és visszaparancsolás a rosszaság és káröröm ellen. Az elromlott keserűségek ellen, mely nemcsak húzódozik a segítségnyújtástól, sőt martalóckodni akar a romlásban.

Fájdalom, minden vésznek vannak ilyen rosszlelkű leleskedői és vámszedői. De minél nagyobb a vész, annál megriadtabb kicsiségűre zsugorodik össze ezeknek a száma. És nem azok közül kerülnek ki, akik hitükben és imádságukban bizni tudtak, hanem csak azok közül, akik hinni és imádkozni örökre elfelejttek. Ez mutatja azt, s mintegy a végítélet lángjának a világitásával mutatja, hogy csak az lehet rossz az embertársához, aki Istenhez sehogysé tud emelkedni. Ez mutatja meg, hogy mi értéke lehet az emberi társadalom jövőjére nézve az istentelenségnek.

Kolozsvárról írják, hogy ott egyes falakra vallás elleni szitkokat firkáltak és az árvíz éppen azokat a falakat öntötte el a legjobban. Egy ifju ember könnyes orcával riadt föl a vész tombolása közt: „Mosd le Istenem a vétkes kezek irását!” Inne, a romlatlan életöszton hogyan rátalál a természetfölöttiek és a természet kapcsolatára, s mennyire észreveszi, hogy emberi elferdülések helyrehozatalának kell a veszedelmekből következnie. Ez a hit szava, mely nem maradhat megvalósítatlanul.

Ne tegyünk most szemrehányást, hogy

Az érintéssel gyógyító királyok

Írta: Dr. Középesy László.

Azoknak az időknek, melyekben az emelvényen álló, fehér lepedőbe burkolt ember bronz színű arcát, az áldozati oltárról felcsapó lángok világították meg kísértetiesen, azoknak az időknek atavistikus eredménye a királyi kezek csodás gyógyító erejébe vetett hit.

A mágikus erejű varázslók subjectív ereje igen nagy hatással volt a primitív lelkekre. Hatalmuk, vagyonuk mindig nagyobb és nagyobb, végül törzseiknek ezeknek a miniatűr államoknak, a nép közös akaratából államfői lesznek. Azután népek jöttek, népek mentek, évszázadok léptek egymás sarkára és a tállo-sokból papok, a törzsfőkből királyok lettek. Valószínűleg ennek a folyamatnak következménye, hogy pl. a francia királyoknak hosszú időn keresztül papi jellegük is volt. A francia királyok kenyér és bor színe alatt áldozhattak, joguk volt megcsókolni a kehely-tányérikát, (paténát), a kezük pedig „szent kéz” volt.

Plinius szerint Pyrrhusnak, az epiruszi királynak hüvelykujja arról volt nevezetes, hogy vesebajos emberek hátát érintve, azoknak beteg veséjét meggyógyította. Mikor a királyt elégették, gyógyító ujja épen megmaradt, ezért sokáig őrizték a dodonai Zeus templomban. Mások a középső ujját, majd a gyűrűsujját (a régi magyarok is „orvoss-ujj”-nak nevezték ezt) tartották csodatevőnek.

Egyiptomban a mohamedán nők, sőt az in-

dusok is amulétumként hordták nyakukban a hullákról levágott és megszáritott ujjakat. A keresztény ujszülöttek hulláiról származó ujjaknak pedig még Európában is csodás erőt tulajdonítottak.

A kézzel gyógyító kirurgus (cheirurgos) a mindennapi görög nyelvben Googios-szá változott, egyesek szerint innen származik a magyar György név és ezért „sebész”-t jelentene.

A görögöktől sok bronzkéz maradt ránk, ebből szintén a kéz különös szerepére következtethetünk.

Bár valószínűnek látszik, hogy ugy a francia, mint az angol királyok gyógyító erejébe vetett hit sok százzalal megelőzte Krisztus születését, a francia királyok a hagyomány szerint mégis a Kr. u. 500 körül élő Chlodvig francia királytól örökölték csodás erejüket. A legenda szerint Szent Remigius keresztelte meg olajjal Chlodvigot s ezt az olaj adta neki, majd később a francia királyoknak a csodás gyógyító erőt. Ezt eleinte egyszerű kéz-érintéssel, később azonban díszes szertartással egybekötve gyakorolták.

A király előzetesen meggyónt és megáldozott, majd hatalmas kíséretével hercegekkel, főpapokkal, gárdistákkal bevonult tróntermébe. Az udvari orvosok által kiválogatott betegeket aztán összekulcsolt kézzel elébe térdeltették. A király a beteg arcát homlokától az álláig, egyik fülétől a másikig, tehát kereszt alakban, érintette és ezt mondta: „Je roi te touche, Dieu te guérit”, (a király érint, az Isten meggyógyít téged). Ezalatt a király első orvosa tartotta a beteg fejét. Szertartás végén a betegek alamizsnát kaptak, a király pedig

kezet mosott. Három türölközővel. Az első ecetes, a második vizes, a harmadik narancsvirágvizes volt. A párisiak is sokan csak türölközővel „mosakodnak”.

Hogy fogalmunk legyen az arányokról, pár számot említek. XIII. Lajos felavatása alkalmával, 1610-ben, 800 „skrofulást” gyógykezelt, XIV. Lajos 1800, XV. Lajos 2000, XVI. Lajos pedig 2400 skrofulást. Ezután már csökkent a királyi kézérintésben (Touche royal) való hit. A „Dieu te guérit”-től „Dieu te guérisse” (az Isten gyógyítson meg) lesz. X. Károly koronázásakor már csak 120 beteg jelentkezett. Ugyan-csak ő volt az utolsó európai fejedelem, aki 1825 március 31-én még érintéssel „gyógyított”. A tongák törzsének főnökei azonban még a XIX.-ik században is gyógyítottak érintéssel. Ők már nem kézzel, hanem lábbal érintették a betegeket.

Egyesek szerint Skandináviából származott át Angliába a királyi gyógyítás. II. Szent Oláf norvég király (XI.-ik század) egy fiatal embert gyógyított meg, kinek nyakán daganat volt s emiatt nyelni sem tudott. A leírás szerint a király jól meg is nyomta betegének nyakát s az mindjárt jobban lett. Valószínű, hogy a fiatal embernek mandulagyulladásból eredő tályogja volt, mely a nyomás következtében megrepedt, kiürült s így a nyelöcsövet elzáró duzzanat megszűnt.

Az angol királyok az eléjük térdelt betegeket egyszerre mindkét oldalról arcul ütötték, miközben a mellettük álló pap azt mondta: „kezeit tette rájuk és meggyógyította őket”. Egy másik pap pedig szalagra fűzött és egy angyal képével díszített aranyat akasztott nya-

mennyi emberi gyarlóság szaporította a vést és tette azt még végzetesebbé. De lehetetlen megbánást nem éreznünk és magunkba nem mélyednünk, hogy igen sok hiba van, mely miatt Isten csapása méltó büntetésként zúdul reánk. Ha felülről való hibák és zsarnokságok tették rosszá közöttünk az életet, akkor is további társadalmi hiba volt, hogy közös erkölcsiséggel és a komoly meggyőzés szavával a fölöttünk valóknak a jóra való intést el nem mondtuk, hanem csak hajlongtunk előttük. Most a veszedelmek előli menekülés közben látjuk az Istent, ki legfőbb parancsoló

és legnagyobb segítő. s látjuk embertársunkat, aki velünk együtt segítségre szorul. Ezt a hívő összefüggést és ezt az egymásra utaltságot kell látnunk a veszedelmek után is és ebből kell valami új életbátorságot szétárasztanunk magunk között.

Az elemek csapásai között megtanulunk imádkozni. Megtanulunk egymáson segíteni. Az elemek leviharzásai után se szabad elfelejtenünk ezt a tanulságot. Mert ha elfelejtjük, ha imához hasonló jószágúvá nem tesszük megzavarodott társadalmi életünket, akkor még nagyobb csapások jönnek reánk...

Istenitélet Arad fölött

Az aradiak élet-halál harca az árvízzel

Paratlan energiával dolgoznak a cserkészek, diákok piarista és minorita tanáraik vezetésével. Az önkéntes mentők: báró Andrányi Lajos, Salamon I. Béla dr, Nemes István, Balogh László, Krausz Andor, Gara István áradhatatlanul folytatják a munkát. Ladikokon, csónakokon, regatta-dublókon mentik ki a rombadólt házak lakosait. Szócs Didák minorita pap három nap óta felváltás nélkül dolgozik a gáton. Róna volt szinigazgató, hat óra hosszat hordta az éjszaka a földzsákokat, Vas Barnabás főmérnök éltén-szomjan, felsebzett lábbal járja a községeket, Zárai Jenő önkéntes tűzoltó-főparancsnok 18 ház lakosait mentette meg a haláltól.

Derekasan dolgozik a katonaság is. Sorraikban ott van Neumann Ferenc báró, aki két nap óta a legkeményebb kubikos munkát végzi.

A veszedelem hiénái.

Felbukkantak a veszedelem vámszedői is. Tutajos fosztogatók járnak az árhullámokat, a rendőrök a legelszántabbán igyekeznek a rendet fenntartani.

Több fosztogatót elfogtak már. Moga rendőrvesztor revolverrel kezében kényszerített munkára két embert, a kik kommunista agitációt folytattak.

Akadnak munkanélküliek, akik vonakodnak résztvenni a mentés közös munkájában. Kettőt már bilincsbe verve vittek börtönbe.

A városban a lakosság összevászorolt

kukba. Ezután egyházi szertartás és megáldás következett, majd a király vízben megmosta a kezét. II. Károly angol király, uralkodása alatt majdnem 100.000 beteget kezelte.

I. Valdemár dán király gabonaneműeket áldott meg, mert úgy tartották, hogy akkor szebb lesz a vetés és az ilyen megáldott gabonával táplált gyermekek erősebbek, szebbek lesznek.

A spanyol királyok a gonosz szellemeket tudták kiűzni az emberekből.

Arról, hogy a magyar királyok kézrátétellel gyógyítottak volna, csak a külföldi irodalomban találunk említést. Főként a sárgaságot tudták gyógyítani. A magyar irodalomban mind ennek nyoma sincs. A magyar szent királyok csodatételei és gyógyszerekkel való gyógyításai természetesen nem ide tartoznak.

A királyi érintés után nem vártak gyors gyógyulást és az orvosok által rendelt gyógyszereket is használták. Ez és a tekintély nagy szuggesztív hatása magyarázza a gyógyulást. A nyakukba akasztott arany és az alamizna szerepe sem lehetett utolsó. Az akkori híres orvosok természetesen nem hirdelhették ennek az egész játéknak céltalan, együgyű voltát, hiszen valamennyien királyok és főpapok szolgálatában állottak. Sőt közülük többen maguk is pápi emberek voltak.

A nagy szociológiai átalakulásokat intellektuális fejlődés követte és a betegek gyógyítása az arra illetékesek kezébe került. A gyógyító emberek arcát nem az áldozati oltár vérszagu lángjai, hanem Bunsen lángok, árnyékot nem adó Zeiss lámpák, electrocoagulatorok tudomány színű fénye világítja meg.

már minden élelmiszert. Egy falat húst nem kapni a mészárosoknál, egy kiló kenyér ára 100 lej.

A templomokban imádkozik a nép.

Az aradi gát 626 centiméterig tudja viszatartani a megáradt Maros vizét. De a víz magassága meghaladta a 7 métert. Csendőrök szedik össze az embereket munkára, homokzsákokat töltenek, rőzsekötegekkel rohannak a veszélyeztetett pontokra, megállás nélkül, felváltásokkal, szüntelenül tart a lázas munka, nappal és éjszaka verejtékezve dolgozik Arad népe a gátakon, küzd, harcol önmagáért, családjáért, Arad életéért...

A piacon, a Minorita-rendháznál, a Fehér Keresztnél, a Dáciánál már becementezték a pinceablakokat. Számítanak arra, hogy a víz elborítja a piacot is. Zsákokkal torlaszolják el a házak, lakások küszöbeit.

A tüdőszanatóriumot percek alatt üritették ki.

Egész városrészekben az emeleti padlóig ér már a víz. Minden hűfelekezet templomban könyörgő hívek térdelnek, asszonyok és gyermekek menekülnek az Isten házába, sírás és zokogás visszhangzik a templomokban, a katolikus templomok oltárai előtt kitétték az Oltáriszentséget, szászok és ezek borulnak le elesülő zokogással.

Elvitte a földeket az árvíz Máramarosban.

Pénteken délután úgy a Tisza, mint az Iza vize apadt és az este beállával is változatlan maradt. A Tisza, Iza, az árterületekről medrébe visszatérőben van. A pár napig tartó máramarosi árvizek pusztítása csak most tárul fel teljes valóságában. A patakok mentén fekvő földekből úgy a Tisza, mint az Iza önkényesen kiszajkálított és így vannak gazdálkodók, akiknek pár holdból álló vagyonukat vitte el az ár. Tiszaveresmaraton a Tisza árja Szaploneczay Zoltán birtokából több holdat vitt el. A megye minden részéből nagy károkat jelentenek.

Pécska nagy veszélyben.

Aradról jelentik: telefonon szombaton délelőtt: Az aradi árvízveszedelem szombaton reggelre csökkent. A Maros tegnap este átlörte a bodrogi gátat és Csaba község felől Pécska felé folyt. Pécska községe nagy veszélyben forog, ha idejében nem érkezik segítség gátak építésére, pusztulás fenyegeti az egész vidéket. Cségnán, Ómiketán még a legtöbb ház víz alatt áll.

Összeverekedett két falu népe.

Glogovácon a lakosok ismét át akarták törni a gátat, hogy földjeikről levezzék a vizet Szentléányfalva felé. A szentléányfalvi lakosok azonban kivonultak a gátakhoz és megakadályozták a glogováciakat a gátak áttörésében. Véres verekedés keletkezett a két falu lakossága között úgy, hogy csendőröknek és katonáknak kellett őket szétválasztani.

Apadt a Maros.

A Maros vize lassan kezd apadni. Tegnap 574 centiről 560-ra apadt le szombat reggelre. Remélhető, hogy továbbra is apadni fog.

Aradon a prefektus rendeletet adott ki, mely szerint minden férfi köteles a gátak fel-emelésénél kényszermunkát végezni. Ma szom-

baton délelőtt 30.000 behívót adott ki a prefektúra a kényszermunkákra. A városban teherautók cirkálnak és ugyyszólván elfognak minden munkabíró embert, hogy a gátak építéséhez szállítsák őket. Tegnap éjjel a rendőrség végigjárta a kávéházakat, mozikat, még lakásokba is bementek, hogy a férfiakat — ha kellett erőszakkal is — összetoborozzák a védőgátak építésére.

Tataru miniszter érkezését várják.

Aradról jelentik: dr Tataru Coriolani, Erdély miniszterét pénteken Aradra várták, de nem érkezett meg. Dr Serban prefektus Temesvárra utazott a miniszter elé. Ujaradig autóval ment, de innen tovább az országút már víz alatt volt, úgy, hogy csónakon folytatta tovább útját a község másik határáig, honnan újra autóval ment tovább Temesvár felé. A miniszter Aradról Nagyváradra utazik.

50 ezer lejt küldött a kormány Biharba.

Nagyváradra érkezett ma, szombaton 50 ezer lejt segély a kormánytól a románszentmiklósi árvízkárosultak részére, amit Ghica prefektus szorgalmazott ki s személyesen osztott ki az árvízkárosultaknak.

Tataru Coriolan erdélyi miniszter telefonon értesítette Ghica György biharmegyei prefektust, hogy vasárnap délután Nagyváradra érkezik, hogy az árvízkárosult vidékeket megtekintse.

A Magyarországon letartóztatottak két romániai földművest, akik átszöktek, hogy átvágják a gátat.

Makóról jelentik: A magyarcsanádi csendőrség őrizetbe vett három román földművest, akik a péntekre virradó éjszaka átszöktek a határon és átakarták vágni a bökönyi gátat, hogy az árvíz ne földjeikre, hanem a magyarországi területekre ömöljön.

Csikből az árvíz elvonult és beállt a fagy és hóvihár.

Csikszeredáról jelentik: Ma reggel a hőmérséklet 7 fokra szált a fagypontra. Csikmegyében havazik. A Hargitán erős hóviharak dülnek. Az árvíz elvonult a megyéből. Az összeomlott épületek, az árvízbe fullt állatok körülbelül 60 millió lejt értéket tesznek ki, az elpusztult termésen kívül.

Az árvíznek Antal Jánoson kívül még két halálos áldozata van, két kis fiúcska: Moldován Péter kilenc éves gyermek és Dorkó János, kinek hulláját még nem találták meg.

Az erdőőrök töltött fegyverrel akadályozták meg Csikban a gátépítést.

Alesikban az árvíz teljesen elpusztította az őszi vetéseket. Dombos vidék körül a lezuduló árvíz termékeny humusszal együtt elvitte a vetéseket. Ami az árvíz okozta károkat növelte, az volt, hogy a hatósági erdőőrök töltött fegyverekkel akadályozták meg a népet, hogy a gátak építésére szükséges fákat kivágják. Csikmegyében eddig nem indult meg semmiféle segélyezési akció. A nyomor és az inség elképesztően nagy. A hatóságok pedig semmit sem törődnek a székely lakossággal.

Máskülönbben Brassóból Mádéfalván keresztül Csikszeredáig korlátozott járatokkal megindult a vasúti forgalom.

A Tisza körülzárt két községet.

Miskolcraól jelentik: A Tisza még mindig egyre növekszik. Tiszadorogna és Tiszababólna községek teljesen el vannak zárva a külvilágtól. Tiszaszederkény vidéke egyetlen nyílt árterület.

Megindult Aradról az erdélyi vonat.

Temesvárról jelentik: Ujarad és Arad között az utászok negyven méter hosszú gyalogjáró fahidat ácsoltak úgy, hogy a temesvári vonat utasai a vonatból kiszállva most ezen a hidon közlekednek. Radnánál a vasútvonalat helyreállították. Szombaton délelőtt megindult az arad-erdélyi vonat is. Tataru miniszter ma Temesvárra érkezett és ötven ezer lejes gyorssegélyt adott át az egész megye részére.

Templomfoglaló rohamozások Kolozsváron

Gyárfás Elemér, az erdélyi katolikus Státus elnöke nyilatkozik a kolozsvári piarista templom és egyéb piarista épületek elleni telekkönyvi zavarkeltésről.

Bukarest. (Saját tud.) Gyárfás Elemér magyar-párti szenátor, a Státus világi elnöke a Státus kolozsvári ingatlanainak telekkönyvi átírása kérdésében munkatársunknak a következő nyilatkozatot tette:

— Naiv kísérletről van itt szó, ami inkább boszantónak mondható, mint aggasztónak. Minden mozzanata arra mutat, hogy egyfelől jogérzék nélküli papok és tanárok, másfelől a telekkönyvi rendszert nem ismerő okirályságbeli jogászok agyában fogamzott meg.

— Ennek a kísérletnek azért van ránk nézve nagy jelentősége, mert dokumentálja azt az általunk elejétől fogva vallott felfogást, hogy a Státus elleni hajszának — amelyet több-kevesebb ügyességgel palástolt örömmel látnak összes ellenfeleink, világos indítók az, hogy a kolozsvári templomot, a mely jelenleg a piaristák birtokában van, megszerezzék maguknak. Már sok évvel ezelőtt, — amikor az első támadások megindultak ellenünk — ez volt az impresszió, ami azonban háttérbe szorult akkor, amikor a görög-keleti katedrális építését megkezdték. Nem tekinthetjük véletlennek, hogy a templomunk elleni kísérletek most élesedtek ki újra, amikor az állam költségvetési okokból megszüntette az építkezéshez való további hozzájárulást. A mostani kísérlet egy éven belül már a negyedik fázisa ennek az akciónak.

Báthory István ajándéka jogán követelnek.

— Első volt az, amikor mindjárt a Jorgakormány megalakulása után Ghibuák az egyetem jogcímén akarták megszerezni a templomot, Báthory István 1581. évi diplomájára támaszkodva, amellyel a nagy uralkodó jezsuitáknak ajándékozta főiskola, kollégium céljaira az általa saját magánvagyonából a protestánsoktól visszavásárolt templomot és kolostort. Az érvelés akkor az volt, hogy ezek az épületek főiskola céljaira adattak, mint-hogy pedig ilyen iskolánk nincs, a főiskolát — egyetemet — pedig az állam tartja fenn, — a templom és a kollégium épülete eredeti rendeltetésének, az egyetemnek adandó át. Ezt a tervet sikerült idejekorán megismernünk és gyökerében elfojtanunk még július havában, kimutatva, hogy — még ha helytálló volna is az érvelés — akkor sem érhetnék el ellenfeleink céljukat, mert az a templom és kollégium, amit Báthory István a protestánsoktól visszavásárolt, nem ez a mi jelenlegi templomunk, hanem az oklevelekből megállapíthatóan a volt franciskánus templom és kolostor, ami jelenleg a kálvinistáké.

A katolikus javakat uratlan jószágnak akarják minősíteni

Második elvételi kísérletként ellenfeleink azt találták ki, hogy a Státus nem jogi személyiség s ennél fogva az ő összes vagyona gazdátlan jószág. Már készen is állottak a kinevezési okiratok a kiszemelt kormánybiztos és közgei számára, akik hivatta lettek volna birtokukba venni épületeinket és esetleg átadni ellenfeleinknek a régóhajtott templomot és talán még néhány épületünket. Ez az akció mult év november 19-én megbukott a Státus-gyűlés magatartásán és az azt követő eseményeken.

Bűnvádi eljárást indítanak.

— Ekkor agyalták ki ezt a harmadik tervet, hogy valamilyen címen bűnvádi eljárást indítanak ellenünk s bűnügyi zárlat ürügye alatt igyekeznek birtokba jutni. A bűnügyi eljárást Colfescu ügyész nagy apparátussal meg is indította ugyan, de — a széles körben folytatott kihallgatások, vallatások ellenére sem tudtak eljutni még odáig sem, hogy a vád tárgyát képező állítólagos bűncselekményt és az azzal vádolt állítólagos bűnös személyek konkrét szálait tudták volna.

— Ez a bűnvádi eljárás ellanyhult és

benyomásunk szerint maguk is meggyőződhetek arról, hogy ezuton nem érhetnek célt.

Most jön a telekkönyvi zavarkeltés.

— E három sikertelen kísérlet után fanyalodtak a mostani akcióra, ami mind a négy közül a legnevetesebb, de egyúttal legfelháborítóbb is. Ennek a lényege a következő:

— A hön óhajtott templom, a gimnázium épülete és a háta mögött lévő bérház a kolozsvári 1450. számú telekjegyzőkönyvben van nyilvántartva és a telekkönyvben tulajdonkát képező és kezelésünk alatt „R. Kath. tanulmányi alap” nevére van felvéve. A Státus igazgatótanácsa 1898-ban bizonyos szempontokból helyesebbnek találta, hogy ezek az ingatlanok az „Ösztöndíjalap” nevére kerüljenek, minthogy ugyanennek a nevére áll a a Báthory-Apor-szeminarium is. Ebben az irányban kérést adott be az igazgatótanács a kolozsvári telekkönyvi hatóságokhoz, amely 6605—1898. szám alatt akadálytalanul eszközölte is a kért átírást. Nem is emelhetett ez ellen a telekkönyvi hatóság semmiféle kifogást, minthogy ugy a „Tanulmányi alap”, mint az „Ösztöndíj alap” teljes mértékben a Státus rendelkezése alatt állott; tulajdonképpen csak annyi történt, mintha pénztárcánkat egyik zsebünkbe a másikba tesszük át.

— A templomra-áhitozók most begratták a közoktatásügyi minisztérium kolozsvári vezérigazgatóságának jogi ügyosztályát, hogy az eredeti telekkönyvi alap helyreállítását kívánja azon a címen, hogy a „Tanulmányi alap” már eredetileg sem volt a Státus tulajdona, hanem az államé. A jogügyi igazgatóság március 24-én 3676—932. szám alatt be is adta ezt a kérést a telekkönyvi hatósághoz, kiegészítve a zárt kérelmet azzal, hogy ne csak visszaállítsák az eredeti telekkönyvi állapotot, hanem egyben a tulajdonjogot is a román állam javára kebelezzék.

— Az ügy olyan bíró kezébe kerülhetett, aki a telekkönyvet nem ismeri. Állítólag annyiban eleget is tett a kérésnek, hogy az ingatlan tulajdonjogát visszairta a „Róm. Kath. Tanulmányialap” javára, — ami ugyan egymagában véve minket még nem ériatere — de honorálta a legcsekélyebb jogialap nélkül a messzebbmenő kérést is, annyiban, hogy hozzáfűzte: . . . mely a román állam közgeinek kezelésében áll.

— Ismétlem — folytatta Gyárfás Elemér — hogy ilyen önkényes tulajdonjogi adományozásra semmiféle jogi alap nincsen.

Mi a helyzet?

1. Jogi szempontból: A nekünk ezidőszert még ki sem kézbesített „állítólagos” végzés ellen felebezésnek és a másodfoku határozat ellen felfolyamodásnak van helye a semmitőszékhez. Minthogy az állítólagos végzésnek megállható alapja nincs, a legcsekélyebb két-

ségem sincs aziránt, hogy az első birói hatóság minden különösebb erőfeszítés nélkül hatályon kívül fogja helyezni ezt a neveteséges határozatot.

— Minden erdélyi jogász előtt tisztán áll az a tény, hogy ez a kísérlet magasabb birói fórum előtt meg nem állhat, csupán szomorú bizonyítéka annak, hogy ma ilyen kevéssé ismerik az erdélyi telekkönyvi rendtartást még azok a bírók is, akik ilyen ügyekben illetékesek.

2. Politikai szempontból a helyzet úgy áll, hogy a miniszterelnök a legkülönbözőbb formában lekötötte magát és kormányát amellelt, hogy a Státus ügyében a Szentszéknél megindított tárgyalások befejezéséig semmiféle lépést nem fog tenni. Interpellációkra a szenátus színe előtt február 12-én nyilvánosan meg is ismételte ezt.

A diplomáciai érintkezés páratlan tapintatlanságát jelenti, ha egy tárgyalás alatt álló ügyben a tárgyalás befejezése előtt egyoldalúan intézkedést tesznek. Ezért elsősorban aziránt érdeklődtünk, hogy az egyedül illetékes kultuszminisztériumtól, vagy igazságügyminisztériumtól indult-e ki, vagy egyáltalában tudomásukkal történt-e ez az akció. Megnyugvással vettük tudomásul, hogy — amint másképp el sem képzelhettük, — ezuttal is egy szűkebb csoport kísérletezik újabb felelőtlen akcióval.

Ami felháborítja az igazságos és jogtudó közvéleményt.

— Az esetről még e hét kedden értesültem Balázs András prelátus urtól, aki azóta Bukarestben van. Megtettünk minden intézkedést, hogy addig is, amíg a független bíróság hatályon kívül helyezi ezt az állítólagos végzést, a minisztérium kolozsvári közgei innen megkapják a megfelelő utasítást.

— Jorga miniszterelnöknek már kedden személyesen adtam át a szükséges folyamodványt, kérve, hogy vonja felelősségre azt az alantas közgeet, aki a kormánynyilatkozattal szemben ilyen vakmerően jár el. Nem kételkedem, hogy közbenjárásomnak meglesz a kellő eredménye.

— Az erdélyi katolikus közvélemény, valamint minden józan belátással bíró egyén — bizonyára teljes mértékben osztja felháborodásunkat, az újabb rosszindulatu támadás miatt. Ennek a kitervelése neveteségesen szomorú képet ad nekünk arról, hogy milyen foku jogi tudatlansággal igyekeznek céljukhoz közelebb férközni ellenfeleink, holott már eddigi sikertelen kísérleteik is meggyőzhették őket arról, hogy a Státus vezetősége éberem őrökdi intézményei felett és ha bárki csak egy ujjal is hozzányúl, az igazságos és jogtudó erdélyi közvélemény felháborodásával találkozik.

Megindult a telekkönyvi zavarkeltés.

Kolozsvárról jelentik: Az erdélyi katolikus Státus kolozsvári temploma, iskolája és egyéb épületei tulajdonjoga ellen a telekkönyvön keresztül intézett támadás dolgában fordulat történt. A földmivélsügyi miniszter 50884. számú távirati rendeletével ma arra utasította a kolozsvári állami ügyvédséget, hogy a kolozsvári telekkönyvi bírósághoz beadott és (Folytatása az 5-ik oldalon).

Ha nem telik új ruhára
Az még nem baj, segíts rajta
Ne busulj!
Ha az I.V.O. kitisztítja,
Az ócska is csak oly szép lesz,
mint az új!

Legszébben, legolcsóbban fest, tisztít

I.V.O.

Uri-ucca 1.

Uri-ucca 34. — Telefon 8-53.

Mészáros-ucca 4.
(Royal kávéházzal szemben)

A „kidnaping”

(S) Kidnaping amerikai szó és azt az üzletet jelenti, amely emberek, főként azonban gyermekek elrablásával kezdődik és busás váltságdíjak kiperésével végződik. Európa figyelmét erre a különös amerikai jelenségre a Lindbergh baby szomorú esete hívta fel, amelyből az amerikaiak gyermekimádata és tisztelőreméltó nemzeti felbuzdulása mellett sem hiányzanak a tragikomikus részletek. Az érdeklődésre, amellyel a tengerentúli sajtó harsogására Európa is az ügy felé fordult, Amerika készségesen szolgál bőséges részletekkel. Megtudjuk ezekből, hogy a kidnaping az Unio területén szinte bevett és elismert iparág. Ez nemcsak abból tűnik ki, hogy már neve is van, hanem az elterjedése is mutatja. Mivelhogy Amerika, úgy látszik, nem tud megenni felhőket karcoló iramos fejlődések nélkül, az általános pangásnak e korszakában a kidnaping szolgál ezzel a mutatóvannal. Igen tanulságos adatokat beszélnek erről a fejlődésről, amelyet ez az ipar az utóbbi két esztendőben elkényvelhetett. Chicagóban négyszázra, New-Yorkban háromszázra teszik a váltságdíj-zsarolással összekötött emberrablási eseteket. Az Unio egész területén pedig ez idő alatt mintegy kétezer hasonló bűntény jutott a rendőrség tudomására. A szakértők szerint azonban a sikeresen végrehajtott eseteknek száma sokkal nagyobb, mert az üzletet igen sokszor a rendőrség közbenjötté nélkül bonyolítják le az érdekelt felek. S ha itt most azt irtuk volna, hogy a rendőrség közvetítése nélkül, — akkor sem jártunk volna messzebb az igazságtól, mert európai szemmel nézve, az amerikai rendőrségnek a szerepe ezekben az esetekben sokszor szinte úgy fest, mintha egyik legfőbb hivatása ennek az üzletnek a hírharangozása volna.

Erre vall például többek között a chicagói rendőrségnek hivatalosan közzétett statisztikája is, amely igen kecses számokkal hívja fel a figyelmet a kidnaping üzlet jóvedelmezőségére. E statisztika szerint ugyanis az a közel kétszáz emberrablási eset, amelyet a sötét bűnök fővárosában 1931. év folyamán sikeresen végrehajtottak, a rablásokat elkövető bandáknak mintegy kétmillió dollárt jóvedelmezett, ami háromszázmillió lejnél is több. Olyan összeg tehát, amekkora bruttó jóvedelemmel aligha dicsekedhetik egyetlenegy erdélyi iparág is.

A legnagyobb váltságdíj, amit elértek 150.000 dollár volt. A legtöbb esetben azonban a kizsárolt összeg 2000 dollár körül mozgott, ami arra vall, hogy a kidnaping üzletben is tért hódított a „nagy forgalom, kicsi haszon” klasszikus kereskedelmi elve.

Ez tehát a kidnaping, hogy úgy mondjuk: nemzetgazdaságtani megvilágításban Erdemes ezt az idegen szót megtanulni, mert kevés tünet jellemzi jobban és ríkítőbban az amerikai civilizáció legbensőbb szerkezetét. Ugyanakkor pedig világosságot vet az európai közös élet igazi alapjaira is, amelyeket oly könnyen szoktunk éppen Amerikával összehasonlítva ósdiaknak és elmaradottnak tartani.

Amerika a többi világrész áhitatos tiszteletét azokkal a csodálatos eredményekkel szerezte meg, amelyeket az anyag formálásával, sőt felmagasztosításával ért el. Valami furcsa jelképszerű rejtőzködik abban az építkezési törvényben, hogy minél magasabban nyulik a felhők közé az emberi építmény, annál mélyebben kell alapjait a földbe ágyazni. Vagyis a csodálatos, a szemképráztatóan hirtelen gazdasági fejlődéshez olyan lélek szükséges, amelynek az anyag az istene, az anyagi siker az egyetlen rugója, erőinek kifejtésében pedig nem gátolják hagyományos meggyőződések, amelyek a lélek legtitkosabb redőiben húzódnak meg és társadalmi tradíciók,

amelyekben százados lassu fejlődésnek minden erkölcsi tanulsága sűrűsödik össze.

Városok építésénél óriási ipartelepek kifejlesztésénél nagy előnye lehetett Amerikának az, hogy a fejlődés útját nem állították el zeg-zugos városrészek s nem kevésbé zeg-zugos jogi rendszerek és társadalmi felfogások. A közlék kialakulásánál azonban ez az akadálytalanság, a tradícióknak ez a hiánya vezetett oda, hogy az anyagi lehetőségeknek ez a korlátlan üteme átvezetett az erkölcsi, a szellemi élet hurjain is.

Aligha véletlen jelenség az, hogy amit ma az Unioiban kidnapingnak neveznek, Európában a civilizáció derengő hajnalán volt divatos, amikor még több volt a sötétség, mint a fény. S akkor nem csak azért nem népszerűsítették s nem tették kívánatosá ezt a mesterséget óriási költségekkel megrendezett gangster és bootlegger filmek, mert Edison még nem született meg, hanem talán azért is, mert ezt a primitív nyers és kemény társadalmat erkölcsi törvények igazgatták, ha olykor ma embertelenség tetsző kegyetlen szigorúsággal is.

De nem a középkor dicséretét akarjuk itt zengeni, annál is kevésbbé, mert ezen a fejlődésen keresztül esett az amerikai kivándorlók őse is. Azonban éppen az, amit nem vihetett magával szegényes kis bányában: régelelt korszakoknak századok rétegein átsűrűdő, korszakról-korszakra egyre inkább tisztuló tradíciói adják meg az egész európai civilizációnak ezt a képét, azt az életfelfogását és életütemét, amely annyira megkülönbözteti az újvilágtól, ha sokszor hajlandók is vagyunk a multnak ezt a szívárgását elmaradottságnak, előítéletnek, fáradságnak minősíteni.

Ezek az akadályok és korlátok, amit az öreg kontinens a vallás szervezetének tornyaitól kezdve a gazdasági élet szokásaiig a tradíció töretlen folytonossága jelent, nyilván mélyebb és biztosabb medret határoznak az emberi fejlődés számára, mint az anyagnak és gazdasági eredményeknek diktatúrája alatt folyamatban levő erőfeszítések.

A 31. Eucharisztikus világkongresszusra Dublin, június hó 22-26.

bíróknak, érsekek és püspökök testületének legmagasabb védnöksége alatt a romániai zarándokokat

a „MISSIO” vezetésével a „Norddeutscher Lloyd Bremen” hivatalos kongresszus hája, a híres „LUTZOV” szállítja a szent ügyre való tekintettel igen mérsékelt díjzással

Felvilágosítást nyújtanak az összes érseki, püspöki és plébánási hivatalok és kath. egyházak, valamint „MISSIO”

Timisoara, I. Str. Lovicel No. 1. és NORDDEUTSCHER LLOYD

Timisoara IV. Str. I. C. Bratianu (Uri-ueka) 10.

Jelentkezéseket elfogad és felvilágosítással szolgál az „ERDELYI LAPOK” kiadóhivatala. Oradea—Nagyvárad

Irógépeket legújanyosabban árusít, irógépjavitásokat, évi karbantartásokat, leírásokat, másolásokat legelőszöbben vállal

UNIVERSAL

irógépvállalat

Strada Rimanoczy No. 4.

TÁRSADALMI ÉLET

A NAGYSZEBENI PLÉBÁNIA TÉLI INSÉG-AKCIÓJA. A háromszáz családot és körülbelül 1000 lelket számító plébániai szegényeket és munkanélkülieket több szerv is segítette az idei télhez téiben. Az egyházközségi szegénytanya 49.956 lei készpénzt gyűjtött és 31.290 lei értékű használt ruhaneműt, valamint két vagon fát 15.000 lei értékben. A Szent Antal Egyesület a tél folyamán a perselygyűjtésből és a tartalékjaiból 300.000 lejt juttatott a szűkölködőknek és 84 szegény családnak adott 400—400 kg. tűzfát. Azonkívül két szegényasszonyt tart el a szinylőházban, akiknek elartási költsége kitesz 30.000 leit. A Növendő Egyesület karácsonyi szakosztálya 66 fiút és 54 leányt ajándékozott meg karácsonykor 54.350 lei értékben. A helybeli két apácázárda kétszerannyi szegénynek adott naponta ételt, mint eddig. Sajnos ezen kiadásokat nem lehet értékelni. A helybeli Orsolya zárda 25—30 gyermek számára napközi otthont állított fel, ahol a gyermekek ebédet is kaptak. Ezen napközi otthon költségeit 30.000 leire lehet tenni. Mindent egybevéve tehát a plébánia területén 530.596 lei jutott a szegényeknek, amelyben a jótékonytárgy gyűjtemmel lehet kísélni. Ezen összeget, jobban mondvá az ezen összegből szerzett adományokat az egyesületek igyekeztek a szegénytanya tanácsa és utmutatása szerint igazságosan felosztani a reászorulók között.

A VÁGÁSI OLTÁREGYLET ez évben már negyedik alkalommal tartotta meg műsoros diágyulésait igen sok hallgatóság jelenlétében. A legutóbbi gyűlésen, melyet 1932 április 3-án tartott, a következő műsor volt soron. *András Péter plébános* megnyitó beszédében „A fehér vasárnap és a fehér lelkek kapcsolatáról” beszélt. „Mennyben lakó én Istenem”, énekelte a dobói iskolás gyermekkar. „Helyes családi gyermeknevelés és a vallásos élet kapcsolata a családi étellel”. Előadta *Kálmán Miklós* ig. tanító. „Angyal üdvözlés”. Előkép. Szereplők: Szűz Mária — Pongrácz Regina. Szent Erzsébet — Barabás Erzsébet. Angyalok: Márton Juliska és Barabás Gizella. Alkalmi szavaltatok. „Örömhír”: Kálmán Zoltán. „Hamvazó szerep”: Moga Jusztina. „Tetemrehívás”: Miklós Márton. „Feltámadás”: Vágási Pál tanulók szavalták. Petőfi dalokat énekelte a dobói iskolás gyermekek kara. Tavasz ébredése és a feltámadásról beszédet tartott Szász Zoltán. „Piroska uri leány lesz, egyfelvonásos szindarabot előadták: Pongrácz Regina, Szász István, Simon Gábor, Józsa Ferenc. A műsor összeállítója és betanítója *Borbáth Erzsébet* vágási tanítónő volt.

UJABB KULTURMOZGALMAK SZÁSZVÁROSON. Tudósítónk jelenti: A szászvárosi Szabad Liceumban legutóbb *Bede S.-né*, *P. Szathmáry Román*, *dr. Spáby Nándor* és *Gergely Ferenc* tartottak érdekes előadásokat. A szászvárosi Kaszinó is tevékenyen kiveszi részét a kulturmozgalmakból. Vasárnap táncvigalommal egybekötött műkedvelő előadást rendeztek, melynek keretében a „Ferike mint vendég” c. vígjátékot adták elő tehetséges műkedvelők, nagy sikerrel.

SZÉKELY EST A HARGITA ALJÁN. A frissen született Hargita turista egyesület, az agilis Haáz Rezső és Kovács István elnökök vezetésével az Erdélyi Fiatalok kolozsvári kiküldöttjeinek a közreműködésével megható lelkesedéssel ünnepelte a Székelyföldet és népét. Minden programszám a címéhez mértén stilszerűen volt összeválogatva. Az erős, régi Székely Dalegyelet a műsor elején és végén énekelte, nagy hatást elérve pompás, fegyelmzett kórusával. Az erdélyi magyar fiatalság problémáját *Váro György* ismertette. Az Erdélyi Fiatalok falumunkáját az árvíz által akadályozott *Balázs Ferenc* helyett *Vajda Ferenc* változta. Nagy hatást váltott ki az ősi székely verbunkosnak az előadása *Kónya Jancsi* nagyapjának a feldolgozása után. Eredeti szám volt a csürdöngölő, melyet *Bokor Izsák* két társával adott elő. Valóságos artista mutatóvannyszámba ment a verbunkosnak az eltáncolása, amelyet teljes formai szépségben mutatott be *Papp Dénes Darvas* Ferenc muzsikálásának a kíséretében. A Nyikó menti nótáknak újabb sorozatát mutatták be *Sz. Horváth Lajos* feldolgozásában a gyűjtő maga és *B. Solyom* Edith. A kiváló és szorgalmas *Horváth* tanár a tréfás népi lélek valóságos kincsét bányáját hozza felszínre minden újabb szereplése alkalmával. Óriási sikerük volt a művész partnerével előadott páros énekeknek, amelyek humor, ötletesség és muzikalitás szempontjából messzire felülmúlják a legzajosabb sikereket elérő kabaré darabokat is. Sikert és a rendkívüli hatást kiváló feldolgozást legjobban az jellemzi, hogy az előadókat alig akarták leengedni a szinpadról. A zongora kíséretet *Ujváry Elvira* bravurosán látta el. Székely balladát énekelte még *Ferenczy Böske*, *Ferenczy Annuska* zongorakísérete mellett. Valóságos kis székely-opera számba ment „Egyszer egy királyfi” ősi népballadának zenés feldolgozása, mellyel *Révay György* eddigi sikereit gyarapította. Menyynyire közkincese kellene tenni az ilyen darab kiadását, amely nem okoz technikai nehézségeket, s mégis óriási hatást ér el. (Ha volna az ilyenek kiadására Székely Közművelődési Egyesület! Vajjon miért nincs? Vagy miért ne lehetne?) Épp így kézen kellene tartanunk *Haáz Rezső* tanárnak egy komoly munkás étellel összegyűjtött székely néprajzi képeit, amelyeket színes vetített képekben mutatott be az estély végén.

(Folytatás a 3-ik oldalról.)

a Római Katolikus Státus ügyére vonatkozó kiigazítási kéréseit vonja vissza. A távirat alapján a Serviciul Contencios (állami ügyvédség) 4191—1932. szám alatt beadványt intézett a telekkönyvi hatósághoz, amelyben visszavonja a telekkönyvi kiigazításra vonatkozó és még el nem intézett kéréseket. A Serviciul Contencios véleménye az, hogy ez újabb beadványa folytán csak azok a kérései lesznek tárgytalanok, amelyeket a telekkönyvi hatóság még el nem intézett. Mint-hogy azonban a kolozsvári járásbíró, mint telekkönyvi hatóság 3676—932. számú végzésével már egy kiigazítási kérést elintézt, s annak értelmében a piarista templom, a katolikus főgimnázium, a piarista rendház épülete s a mögöttük levő telektömb és két bérház tekintetében az állami rendelkezésgöt telekkönyvezte: ezt a bírói végzést csak felsőbb bírósági határozat tudja natályon kívül helyezni. Ha a római katolikus Státus megfelelően a járásbíró végzését, a törvényszék fog dönteni, vajjon helyes volt-e a telekkönyvben elrendelt kiigazítás.

Felfüggesztik a városi jellegű adósságok végrehajtását

Bukarest. (Saját tud.) A kormány törvényjavaslatot készít, amelyet ma nyújtanak be a képviselőházhoz. A törvényjavaslat a városi jellegű adósságok végrehajtásának a felfüggesztéséről tartalmaz intézkedéseket, abban az értelemben, hogy felfüggesztendő az ingatlanok végrehajtása *nem kereskedelmi adósságokért*, akár zálog, akár váltóadósság-ról van szó.

A kereskedők és iparosok nem részesülnek ebben a kedvezményben.

Megkezdik ötszáz munkással a Kolozsvár—Nagyvárad közötti ut építését. Kolozsvárról jelentik: Megírta az Erdélyi Lapok, hogy április közepe táján hozzáfognak annak a nagyszabású utépítésnek előmunkálataihoz, melynek véghezvitelére a francia Manson cég kapott megbízást. Az új országutat Kolozsvár és Nagyvárad között építik 153 kilométer hosszúságban. A francia cég kolozsvári irodája közölte, hogy 500 belföldi munkást tudnak foglalkoztatni. A szakszervezetek és a munkaügyi inspektorátus felszólította a munkanélkülieket, hogy — akik az utépítésnél kenyérhez akarnak jutni, — hamarosan jelentkezzenek. Tekintettel arra, hogy csak Kolozsvárt 500-ra rug a munkanélküliek száma, valószínű, hogy rövidesen együtt lesz a megkívánt munkáslétszám.

Az éhezéstől tanítványai előtt esett össze egy állami tanító. Temesvárról jelentik: A tanítók tarthatatlan, nyomoruságos helyzetét bizonyítja az a megdöbbentő eset, amely ma délelőtt történt a gyárvárosi állami elemi iskola német tagozatának egyik termében. Belov N. fiatal tanító három napi koplálás után, tanítás közben megszédült s az iskolagyermek nagy riadalmára összeesett az osztály előtt. Belov november és december hónapokban nem kapott fizetést, de ez év március és áprilisi fizetését se utalta ki az állam. Jö-ideig csak egyszer étkezett naponta a temesvári diákmenzán, ahol 20 lejt fizetett egy ebédért. Hetek óta azonban már 20 leje sem volt.

Egy órnagy megverte az autóbusz soffőrt. Kolozsvárról jelentik: Pénteken este a Főter- és Wesselényi Miklós-utca sarkán egy autóbusz éppen a fordulónál szokásos kanyarodót tette meg, amely az utak elhelyeződése miatt többnyire azt eredményezi ezen a szűk helyen, hogy a gép kénytelen közvetlen a járda mellett haladni, mikor Nitescu Nicolae kolozsvári repülő-órnagy hirtelen felszakította az autóbusz első ajtaját és menet közben alaposan orrbabokszolta Fodor György soffőrt, akit azonnal elöntött a vér. Az órnagy szerint az autóbusz kabátja szélét érintette a kanyarodónál. Az órnagy folytatta sétáját, a soffőrt bekísérték.

Ne dobja ki pénzét hiába
ha jó munkát akar, vigye elsőrangú szakemberhez,
mint ilyen közismert

V É G H

Bémer-tér 2.

Telefon 2-17.

ruhafestő
és vegytisztító
Liliom-u. 5.

A németek és olaszok Európa gyökeres rendezését kívánják

Emiatt szakadtak meg a dunaszövetségi tárgyalások

Most már teljes egészében kivehető, hogy a dunai szövetségterv londoni négyes tárgyalásán a középeurópai helyzet gyökeres rendezésének a szüksége fordult bele nagy akadályként az azonnali megegyezés folyamatába. Ennek a legfőbb jellemzője az, hogy a németek az olaszok által támogatva a Tardieu-féle Dunaterv helyett mást kívántak. E tervről azt az álláspontot fejtették ki, hogy az csak Csehszlovákiának használ.

Ehelyett a németek az olasz támogatás mellett a következőket kívánták: 1. Állapítsa meg az értekezlet, hogy az a helyzet, mely a békeszerződések folytán a Dunamedencében előállott, nem biztosítja a dunai államok gazdasági egzisztenciáját. 2. Ezen a helyzeten csak közös nemzetközi akció változtathat. 3. A változtatás úgy az érdekelt államoknak, mint egész Európának érdekében áll és ezért úgy kell végrehajtani, hogy ne legyenek súlyos gazdasági következményei a dunai államokkal való kereskedelmében elsősorban érdekelt többi államok számára sem. 4. A Dunamedence szanálása csak kezdete lehet az egész európai gazdasági terület racionális átalakításának.

A franciák leginkább ez utóbbi pontot nem bírták el, holott ebben az angolok is igyekeztek közvetíteni. Így szakadtak meg egyelőre a további tárgyalások.

Az angol sajtó a gyökeresebb rendezés mellett.

Londonból jelentik: Az angol sajtó ki-méletlenül leleplezi a nagyhatalmi konferencia belső egyenetlenségét. A Times

szerint a londoni eredménytelenséggel elvesztett a Dunaszövetség terv megteremtésének lehetősége is. A *Daily Telegraph* arról ír, hogy a német álláspont kezdettől fogva megegyezett az angol kormány elgondolásaival, de az olasz tullicitálások megakadályozták a megoldást és a nyugodt munkát. A *Morning Post*-ot nem lepi meg a nagyhatalmi konferencia eredménytelensége. Középeurópai lezüllését és tragédiáját az igazságtalan békeszerződésekben látja s rámutat arra, hogy az osztrák-magyar monarchia szétdarabolása idézte elő Középeurópa gazdasági csődjét. A *Daily Mail* szerint a békeszerződések revíziója utján kell keresni a Dunaszövetség megteremtésének lehetőségeit. A *Daily Herald* hasonló értelemben ír. A *Financial News* szerint a konferencia kudarcát a franciák makacssága idézte elő.

Mi lesz a folytatás.

Londonból jelentik: Flandin, francia pénzügyminiszter Londonból való elutazása előtt kijelentette, hogy okvetlenül tenni kell valamit a közeljövőben a dunai államok megsegítésére; most nincs idő eljárás szabályok körüli szórászhasonlatára. Ha nem sietünk a szükséges lépések megtételével, akkor az általános közép-európai összeomlás elháríthatatlan lesz.

Londoni jelentés szerint a dunai kérdésben a tárgyalásokat egyelőre az érdekelt nagyhatalmak nagyköveteik utján folytatják. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a jövő héten Genfben is ne igyekezzenek közelebb jutni a kérdés megoldásához.

A parlament Besszarabia csatlakozásának évfordulóját ünnepelte

A szenátus megszavazta a bukaresti egyetem katolikus theologiai fakultását. Módosítások a konverziós törvényen.

Bukarestből jelentik: A szenátus délelőtti ülésén megszavazták az egyetemi oktatásról szóló törvényjavaslatnak a képviselőházban végbevitt módosítását. Ezek között van többek között az is, hogy a bukaresti egyetemen állítsanak fel görög katolikus theologiai fakultást. A szenátusban különben ünneplő felszólalásokkal méltatták Besszarabia csatlakozásának az évfordulóját.

Azután a szenátus szakaszonként tárgyalta a konverziós törvényjavaslatot. A harmadik szakasz szerint a városi ingatlanulajdonosok is részesülnek a konverzió kedvezményében, ha összes vagyonukban mezőgazdasági ingatlanok is vannak, s azok összes vagyonuknak legalább a felét teszik. A szenátus ezt az 50 százalékos kvótát leemlékelte 30 százalékra.

Bukarest. (Saját tud.) A képviselőház ma délelőtti ülésén ünnepi felszólalások voltak Besszarabia csatlakozásának az évfordulója alkalmából.

A délutáni ülésen Lupu tiltakozik az ellen, hogy a ház hatvan törvényjavaslatot tűz napirendre, amit lehetetlenség beható figyelemmel kíséreni, annál is inkább, mert az illetékes miniszterek az éjjeli ülésen, suttym-ban terjesztik elő javaslataikat, akkor, amikor

már csaknem valamennyi képviselő eltávozott a házból.

Ezután Valcovici közlekedésügyi miniszter válaszolt Mavrodi liberális párti képviselő azon interpellációjára, mely az Ordinea munkatársai szabadjegyének az elvonásáról szólt. A miniszter szerint ez a lap olyan hangot használ a közhatóságok és politikusok bírálata-nál, hogy munkatársai nem érdemlik meg a vasuti kedvezményt. Annál kevésbé, mert számos derék újságíró sem részesülhetett ebben.

Mavrodi válaszolva kijelenti, hogy a sajtó a közérkölciség tükre; addig, amíg a parlamenti hangnem annyit kívánnivalót hagy maga után, — mint jelen esetben — nem lehet a sajtónak a kormány részéről történő neveléséről beszélni.

Valcovici replikájában azt mondja, hogy más elbírálás alá esik az, ha politikai harcok hevében a házon belül ragadtatja el magát valaki bizonyos kijelentésekkel, mint mikor íróasztalánál ülve, megfontoltan használ reprodukálhatatlan kifejezéseket az ország vezetőivel szemben.

A vita e kérdés fölött igen élénk vált és többeket beleszólásra készítetett.

A világháború hadvezérei egymásról

Írta: **Julier Ferenc** nyug. ezredes

A világháború nemcsak a hadvezérek hosszú sorozatát termelte ki, hanem ugyanilyen sorozatot el is használt. Azok a fővezérek (generalisszimuszok), akik 1914-ben a nagyhatalmak hadseregeinek élén álltak, nem bírták 1918-ig az iramot. Rövidebb-hosszabb idő után félre kellett állaniok, mert valamelyik hadműveletük kudarcot vallott. A háború tudvalevőleg egyik hadviselő félre sem volt a diadalok szakadatlan láncolata, hanem a válságok állandó váltakozása. Egy francia tábornok írja: „Győztünk, de nem mindig arattunk győzelmet. 1914-ben és 1918-ban háromszor voltunk közel a legyőzetéshez”. French angol tábornagy ezt így fejezte ki: „Az eredmény gyakran vékony fonálon függött, a megmenekülés sokszor csak az utolsó percben sikerült”.

A háborúnak ez a hullámváltozása a generalisszimuszok soraiból is áldozatokat szedett.

A francia hadsereget csak a harmadik fővezér vezette a végső győzelemre: Joffre és Nivelle után Pétain. Utóbbi 1917 nyarán lett fővezér és mint ilyen, 1918 tavaszán Foch parancsai alá került, aki sohasem volt a francia hadsereg fővezére, hanem 1918 márciusában frontmögötti alkalmazásából az ántánt hadainak élére jutott.

A német hadsereg ugyancsak három fővezért használt el: Moltkét, Falkenhaynt és Hindenburgot. Utóbbi mellett mindig első munkatársára, Ludendorffra is kell gondolni.

Az orosz hadsereg vezetésében Miklós nagyherceget, a gorlicai csata után Alexejew, ezl Gurka, majd Bruszilov váltotta fel.

Az osztrák-magyar hadak műveleteit előbb Conrad, aztán Arz vezette.

Az angol és olasz haderő is két-két fővezérről próbálkozott. Az angolnál French tábornagy után Haig, az olasznál Cadorna tábornok után Diaz következett.

Az említett fővezérek némelyikére az „outsidier” jelző is ráillik. Nivelle a háború kitörésekor tüzérezredes, Pétain és Foch hadtestparancsnok volt. Falkenhayn altábornagy volt, mikor a német császár bizalma sok magasabb rangú tábornok és vezérezredes mellőzésével a legmagasabb rangra emelte. Hindenburgot a németek az első veszített csata után a nyugállományból hívták be és a keletporoszországi sereg élére állították. Arz a háborút hadosztályparancsnoki állásban kezdte.

Az említett hadvezérek bizonyos része kötelességének tartotta, hogy sorsdöntő működésének történetét megírja és hogy ebben vezértársairól véleményt nyilvánítson. Mondanunk sem kell, hogy a vélemények sokszor nem tárgyilagosak, de azért érdekesek, mert gyakran magát a véleményezőt is jellemzik. Ezért akarjuk az alábbiakban néhány hadvezér megállapításait ismertetni.

Kezdjük a világháború legszerencsésebb hadvezérének, Foch tábornagynak megállapításával. Foch különösen részletes véleményt nyilvánított egyik elődjéről, a „marnei győző”, Joffre tábornagról, valamint nagy ellenfeleiről, akiben — a francia gondolkodást jellemzően — nem Hindenburgot, hanem Ludendorffot látja.

Joffre tábornagyot így jellemzi: „Az ő legkimagaslóbb tulajdonsága a világos ítélőképesség és a semmivel meg nem rendíthető lelki erő... Ha Ön meglátogatja, egészen üres íróasztal mellett fogja találni. Megjelenik egy tőzstiszt és átad neki egy irást. Ő figyelmesen elolvassa, átvizsgálja, fontolgat és rögtön parancsot ad. Mi rendszeren „bója”-nak neveztük,

amely áradatokkal és viharokkal harcol. De milyen csodálatos erejű bója! A legválságosabb időkben is rendszeren lefekszik, nyugodtan alszik és a rendes időben felkel. Ha egész környezete nyugtalan, sőt levert, ő legnagyobb hiedelgével tervei elhatározását. A marnei csata alatt lehetett ezt látni. Ez az ő műve volt. Teljes joggal az övé a győzelem érdeme, mert ő parancsnokolt”.

„Az első ütközetben megérti, hogy a támadó hadművelet rosszul indult, hogy a határmenti csata elveszett és hogy haderőinek átcsoportosításához feltétlenül tért kell nyernie. Ezt a kellő rendszabályok útján megteszi, közben a tábornokok százait zavarja el és ennél bámulatos emberismeretet tanúsít...” Ehhez azt fűzhetjük, hogy Joffre rendkívül ruganyos és erélyes hadvezetését ellenfelei is fentartás nélkül elismerik. Erélyére jellemző az is, hogy a verduni csata alatt egyik alvezérének, aki visszavonulási gondolatokkal foglalkozott, ezt üzenté: „Minden vezetőt, aki visszavonulási parancsot ad, haditörvényszék elé állítok!”

Ludendorffról Foch lesújtó ítéletet mond: „Ludendorff nem kevesebb és nem több kitűnő tőzstisztnél, aki mesterségét jelesen érti. II. Frigyes idejéből való hivatásos tiszt, aki alatt a porosz hadseregben a háború mesterséggé vált. Kiváló a csapatok szervezésében és a velük való bánásmódban, de sejtelve sincs a nemzeti háború igazi lényegéről. Ő a tipikus porosz tiszt, annak előnyeivel és hátrányaival... A német vezérkar a támadásra igen helyes rendszert gondolt ki, amely 1918 március 21-én az angolok ellen teljes sikert ért el. De ezután ezt a rendszert állandóan egyformán alkalmazták, anélkül, hogy abban a legcsekélyebbet is módosították volna. Ez nagyon durva hiba volt. Rendszerük rabszolgái lettek. Ez egyike azoknak a fonákságoknak, amelyek a németek véreben vannak...”

Ez a bírálat túlszigoru. Lehet mondani, hogy a német megállapítás szerint is „nyers és

darabos” Ludendorff hibákat követett el, de ezektől Foch sem volt mentes. Buat francia tábornok megállapítja Ludendorff hadvezetéséről, hogy „a tannenbergi csata mestermű volt” és hogy „az első mazuri csatában végzett német hadművelet klasszikus”.

Különbözik az a tény, hogy az ántánt katonai szakértői Hindenburg helyett mindig az ő első tanácsadóját említik, magára Ludendorffra vezethető vissza, mert háborús emlékirataiban a maga személyét tulságosan az előtérbe helyezte. Ezzel szemben, ahogyan Churchill írja: „az öreg tábornagy hazaszeretete és jelleme kicsinyes irigységet nem ismert. Magas kora könnyen arra bírta, hogy hevesvérű kollégájának engedje át a kezdeményezést, az előkészítést és a végrehajtást, míg ő maga az elhatározásokat jóváhagyta és állásának egész súlyával az akadályokat és ellentéteket eltávolította... Mindez Hindenburg dicsőségét semmiesetre sem homályosítja el.”

Az öreg Hindenburg az ő bírálatában sokkal tartózkodóbb, mint francia kollégája. Erről nem is ad külön jellemzést, de elismeri róla, hogy 1918. évi ellentámadását következetesen és erélyesen intézte.

Munkatársáról, Ludendorffról a legteljesebb elismeréssel nyilatkozik, ami természetesen is. Érdekes azonban Conradról és Arzról adott véleménye. „Conrad nagytehetségű egyéniség, izzó osztrák hazafi... Hadműveleteiben magasröptű gondolkozású... Ismerte az osztrák-magyar haderő fogyatkozásait, de ennek dacára magasanszárnyaló terveinél helyell-közszel a reábizott hadsereg lehetséges teljesítményét túlbecsülte.” Itt meg kell jegyeznünk, hogy Conradról hasonlóan nyilatkoztak más német tábornokok is. Hoffmann, hirneves német tábornok Conradot egyenesen lángésznek tartja, akinek azonban tervei megvalósításához a szükséges eszköz (haderő) rendelkezésére nem állt. Az oroszok is nagyra tartják Conrad hadvezetési képességeit, de megállapítják tervei irreálitását.

Lássuk most, mit mond Hindenburg a többi osztrák-magyar hadvezérről?

(Folytatása következik.)

Senki se imponál Dobou Mihálynak...

Biharvámegye prefektusa, Ghica György, pár nap előtt Réven volt, az árvíz okozta károk megtekintése végett. Egyben hivatalvizsgálatot tartott a község házában s egyéb a községet illető ügyekben intézkedett.

Többek között felhívta a község házára Dobou Mihály földművest, akinek a földjére Károly király hazatérésekor benzinhány miatt leszállt repülőgéppel s e történelmi nevezetességű helyre emlékművet fognak felállítani. A prefektus megakarta vele beszélni a felállítandó emlékművel kapcsolatban, hogy mennyi anyagi szolgáltatást kér azért a földterületért, melyen az emlékmű felállítandó lesz. Dobou, aki a király leszállásakor is meglehetősen agresszíven viselkedett a sofőrrel szemben és borsos kártérítést követelt a kárért, amit buzájában a repülőgép okozott, most a prefektussal szemben sem elég tiszteletteljesen viselkedett. Mikor a prefektus emiatt kérdőre vonta, hogy: nem tudja talán kívül beszélni, azt felelte Dobou, hogy: nem mutatkozott be neki a prefektus és különben is, beszélt ő már nagyobb urral is, a prefektus ma még állásban, de holnap ki tudja hol lesz, Dobou pedig mindig Réven lesz stb.

Természetesen a prefektust kihozta sorából ez a minősíthetetlen viselkedés s alaposan leszidta és rendreutasítva hagyta ott.

Megírjuk ezt azért, mert ez nem szörványos eset, de jellemző. A falusiak előtt a nadragosnak, a hivatalnoknak, az urnak nincs tekintélye. Erre felületesen azt szokták mondani, hogy az okot a kommunista agitációban kell keresni. Aki ezt hiszi, téved, mert ezt az állapotot a román politikai teremtették a tulzolt áldemokratizálásukkal. A választások idején tíz év óta az összes román pártok és

jelöltek egyikétől sem hallott a falusi népmást, csak az egymás lepecskondiázását, hogy ezek ennyit loptak, amazok itt panamáztak, természetes, hogy elveszti a fejét s leszűri a végső következtetést, hogy minden ur csaló, aki csak a nép kizsákmányolására törekszik. Ezt az állapotot rendbe hozni s a tekintélyt visszaszerezni újra a politikások feladata lenne. Csakhogy, amit ilyen alaposan elrontottak, nehéz lesz kikorrigálni.

Szent Vincés Irgalmas Nővérek

(Szeretet Leányai)

Szent József Magánkórháza

Oradea, Strada General Holban (Széles-utca) 50
Telefon: 6-66. Sürgőnycim „Sptal Iosif.”

Szülészeti és nőgyógyászati, sebészeti, bel- és idegyógyászati osztály. Röntgen. Rádiuum. Fogászat.

Villany és vizgyógyintézet osztály. (Kezelés bejáró betegek számára is). Mindenfajta villanykezelések, villany és gyógyfürdők, gőzfürdők, iszap-pakkoások. Fogó-, hízó-, diétás és üdülőkurák.

Az első és második osztályon szabad orvosválasztás.

Gyümölcsfák,

rózsák, diszbokrok, fenyőfélék, futónövények nagy választékban rendkívül

olcsó árban a

„VICTORIA”

műkertészetben — Oradea, Piaja Creanga 14

HIREK

Felelős szerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **Dr. Sulyok István**

Csaj. Piacja Utril 12. — Telefon 802.

Széchenyi István gróf temetése

1860
április
10.

A legnagyobb magyarnak nevezte el Kossuth s ez a név olyan talált, hogy örökre rajta is maradt. Mégis, még életében s halála után is nem egyszer érte vád, hogy nem pártolta a magyar ipart, a magyar kultúrát s nemcsak lovait, de még a fogpiszkálóját is — Angliából hozatta. Ez igaz. De vajjon mivé fejlődött volna a kicsi Magyarország Széchenyi és a Széchenyiek nélkül? Bizonyos, hogy még annyi nyugati izlés sem vert volna gyökeret a Duna-Tisza közén, mint az ő fáradhatatlan agitációjuk és kulturamunkájuk révén, s talán még ma is csikósromantika uralkodnék a lelkeken, — ha Széchenyi angol telivérjei és fogpiszkálói meg nem nemesítik — a lelkeket. Évtizedekkel maradtunk volna el a fejlődésben Széchenyi korszakalkotó munkája, példát mutató vasenergiája nélkül és azt az igazán nyugateurópai lendületet sem érthetjük volna talán el, amit a kilencvenes évek végétől 1914-ig átélhettünk. Ha csak a Lánchíd és a Vaskapu szabályozását köszönnénk Széchenyinek, akkor is egy nemzet hála jeve emlékének. Amde lánglelkével a művelődés, a gazdasági és ipari fejlődés, a politikai élet számtalan reformját teremtette meg s könyveit: a „Hitel”, a „Világ”, a „Kelet Népe”, az „Önismeret” stb. épp olyan nagy szolgálókat tettek nemzeti fejlődésünknek, mint társadalmi és közlekedési alkotásai. Politikai éleslátásával már 48 elején előrelátta a forradalmat és annak bukását s bár Kossuth Lajos növekvő népszerűsége kiragadta kezéből a politikai vezetést, elfogadta az első magyar miniszteriumban a közlekedési tárcát. 1848 szeptember 5-én a politikai izgalomban megrendült idegrendszerével a döblingi idegyógyintézetbe vonult, honnan 1856-ban egészségét teljesen visszanyerve, távozott. Ekkor iratai rendezéséhez kezdett s megírta világhírű *Blickjét*. Azonban a politikai zaklatások újabb megrendítették idegét s 1860 április 7-ről 8-ra virradó éjjelen föbelötte magát és meghalt. Bár sokan vitatják, hogy nem önkézzel vetett véget életének s a bizonyítékok egész sorát hozzák fel, még a kérdés teljesen tisztázva nincs. Temetése április 10-én volt a nagyecenki sírboltban. A „Magyar nábob”-ban Jókai emelt emléket a „legnagyobb magyar”-nak, szobrát pedig a M. Tud. Akadémia előtt 1880 május 23-án leplezték le.

Magyar püspökök az eucharisztikus közgyűlésen. Budapestről jelentik: A július 21 és 26-ika között Dublinban összejövő harmincegyedik nemzetközi eucharisztikus nagygyűlésen a magyar katolikusokat gróf Mikes László és Swoy Lajos püspökök fogják képviselni.

Az Erdélyi Katolikus Akadémia felolvasó ülése. Az Erdélyi Katolikus Akadémia I. osztálya 1932 április hó 12-én, kedd délután 6 órakor a kolozsvári Lyceum könyvtár nagytermében (róm. kath. főgimn.) felolvasó ülést tart. Tárgysorozat: 1. Dr György Lajos: Elnöki megnyitó. 2. Dr Bilinszky Lajos: A katolikus leánynevelés Erdélyben. (Székfoglaló.) 3. Dr Biró Vencel: A kolozsvári piarista templom alapítása. 4. Dr Temesváry János: Az erdélyi püspöki szék betöltése című dolgozatának bemutatása. Vendégeket szívesen lát az Elnökség.

Megalakult az új jugoszláv kormány. Belgrádból jelentik: Jugoszláviában radikális paraszt-demokrata párt néven megalakult az új kormány. Marinkovic miniszterelnök kijelentette, hogy nem gördit akadályokat az ellenzéki pártok működése elé, de büntetés terhe alatt megtiltja a régi szervezetek újjáalakítását.

Lemondott a nagyváradi ideiglenes bizottság négy tagja — az ötödik miatt

Az Erdélyi Lapok cikkek sorozatában tette szövé (többnyire külön váradi mellékletünkön) a nagyváradi ideiglenes bizottság tantiém-ügyeit, határozottan tiltakozva a városvezetés etikai formája ellen. Cikkeinket, kritikánkat, figyelemmel kísérte és rendszeresen referáltatta magának Ghica György prefektus. Ezeket követte egy félre nem magyarázható botrány, mikor a tanács és a váradi pékek tárgyalásán, (a kik a kenyérrak emelését kérték), két nagyvállalkozó olyan kijelentést tett, amely miatt a Marzescu-törvény alkalmazását helyezték nekik kilátásba. Tegnap reggel Ghica prefektus a polgármester előtt lemondásra szólította fel dr Petric Cornél orvost, aki a hónap nagyrésztében távollevő dr Sofronie György képviselő és jogakad. tanár bizottsági elnököt állandóan helyettesítette s így jóformán ő volt a polgármester, hogy azonnal adja be lemondását. Petric ezt megtagadta, egyefelől, mert szerinte ehhez a felhíváshoz nincs joga a prefektusnak, bizonyítsák az ellene emelt vádakat, mert lemondása ezek igazolását jelentené. Ezt érdekes és jellemző esemény követte. A kilenc comisia intermare tag közül, illetve csak hét közül, mert a Magyar Párt két tanácsosa: dr Soós István kórházban betegen fekszik, dr Fried János pedig már bejelentette lemondását és szintén beteg, négy román tanácsos: Anghelescu szenátor, Speranza Eugen jogak. tanár, Mavrodin Athanasiu liceumi tanár és dr Galdău közkórházi főorvos bejelentették lemondásukat dr Sofronie polgármesternek tanácsosi, illetve bizottsági tisztségükről.

Szombat délelben dr Sofronie polgármester a lemondásokat elfogadta. Nem mondott le dr Petric Cornél polgármester helyettes, akit a prefektus a városban is elterjedt hírek miatt is lemondásra hívott fel, továbbá Hancu gimn. tanár, aki jelenleg nem tartózkodik Nagyváradon. A lemondások hátterét nyilvánosan látni, illetve tárgyalni még nem lehet. A lemondottakat megkérdezte munkatársunk, de alapszabályukban valamilyen tartózkodóan viselkednek és mindenik előbb arra volt kíváncsi, hogy: mit mondott a másik?!

Anghelescu kilépését Danese péknagyvállalkozó azon kijelentésével indokolja, hogy „százszor lejt ha adnék, felemelné a tanács a kenyérrakokat!” Ez a kijelentés, amit Danese nem sértő szándékból tett, a tanácsot megboly-

gatta. Anghelescu szerint „ebben a légkörben, melyet a Danese-féle kijelentés teremtett: tisztázni kell a helyzetet, azáltal, hogy a tanácsotgok lemondásával akadálytalanul megtalálhasák az illetékes tényezők a megfelelő megoldást”.

Dodonai nyilatkozat ez, amelyhez Galdău sem sokat tesz. Csak azt mondja, hogy Danese és a pékek annyira megsértették a tanácsot, hogy nem rendelkezik többé azzal az erkölcsi tekintéllyel, hogy eredményesen működhessék, amíg elégtételt nem vesznek a vádlótól. Az ideiglenes bizottság tagjai között — mondta a tanácsos, vannak egyetemi tanárok, szenátorok, középiskolai tanárok és főorvosok, akiknek jóhírűsége és tekintélye nem enged, hogy továbbra is megmaradjanak ebben a fonák helyzetben.

Dr Petric polgármesterhelyettes munkatársunknak kijelentette, hogy nem mond le, mert „nem akadt legalább két ember, aki őt a közjegyző előtt megvádolta volna”. Lemondani egyébként sem hajlandó, mert a tavasz folyamán még terve vannak, amiket meg akar valósítani, minden pesszimiztikus jóslás dacára. Dr Petric még elmondta, hogy tegnap kétszer is felkereste egy előtte ismeretlen ökirályságbeli ur, mindig egy más-más ur társaságában és a két titokzatos bukaresti ur figyelmeztette, hogy megvesztegetési hírek keringenek felőle a városban és biztosították, hogy ők sem mellette, sem ellene nem akarnak állást foglalni. A titokzatos idegenek úgy viselkedtek, mondja Petric, mintha ezen óvatos tartózkodásukért valami ellenértéket várnának. Délután pedig azaz a különös kérelem állt elő, hogy ingyen vasuti jegyet adjak nekik Bukarestbe. Mikor látták, hogy tőlem ezt sem kaphatnak, ismét úgy viselkedtek, mintha szívesen vennék, ha némiképp honoráltam volna hallgatási ígéretüket.

Nagyvárad közönsége nagy izgalommal fogadta a lemondásokat, amelyben csak az a hiba, hogy már régen meg kellett volna lenni s helyet adni a közg. törvény alapján választott tanácsnak!

Mavrodin tanácsos szerint a lemondást mint bizalmatlansági és antiszolidaritás tényét kell tekinteni, egy esetleges vádlottal szemben. Nyíltan nem emlit nevet Mavrodin ebben az egyébként átlátszó nyilatkozatban.

Az újvárosi Református Nőszövetség vallásos délutánja.

Az Újvárosi Református Nőszövetség ma, vasárnap, április 10-én délután fél 5 órai kezdettel a Teleki-uccai Ifjúsági Otthon helyiségében (32. szám alatt) vallásos délutánt tart a következő műsorral: 1. XCI. zsoltár. Aki a felséges Urnak... Éneklék a jelenlevők. 2. Vallásos előadást tart Bódis Ágnes biharpüspöki tanítónő. 3. Svanka: Hiszekegy... Énekedett. Előadják: Somogyi Istvánné és Vásárhelyi Sándor énekezők. 4. Reményik vallásos verseiből szaval: Kalla Gyula. 5. Sarasate: Zigenerweise. Schubert: Wigendlied. Eljátsza hegedűn: Ferenczy Sándor és zongorán Amigó Kató. 6. Karének az újvárosi ifj. bibliakörök vegyes énekkarától. 7. 286. dics. Zengjen hálaének... Éneklék a jelenlevők. Ezen jótékony célokat szolgáló vallásos összejövetelünkre szeretettel meghívjuk. Nőszövetséges testvéreinket és mindazokat, akik munkánkat figyelemmel kísérik. Belépődíj nincs. Önkéntes adományokat köszönettel fogadunk szegényeink javára.

Londonban letétbe helyezték a Lindbergh-gyerek váltságdíját. Londonból jelentik: A new-yersey-i rendőrség bünygyi al-főnöke tegnap Londonba érkezett és ötvenezer dollárt hozott magával. A pénzt, amely az elrabolt Lindbergh-baby váltságdíja, az egyik londoni pénzintézetben helyezte el. Valószínűnek tartják, hogy a napokban átveszi a Londonban tartózkodó gyermekrablótól a világhírű repülő kisfiát.

Sevillában felgyújtották a Szent Julián templomot. Madridból jelentik: Sevillában a Szent Julián templomot felgyújtották az éjjel és hajnalig leégett. Egyike volt a legszebb, legértékesebb spanyolországi templomoknak.

Halálozás. Dr Lehoczky Miklós, a budapesti királyi ítélőtábla VIII. számú büntetőtanácsának elnöke, váratlanul meghalt 55 éves korában. Ma szombaton helyezték örök nyugalomra a Kerepesi-úti temetőben.

Gréta Garbó a vőlegényétől 4 ezüst-rókából készült remek sálát kapott ajándékba, melyet nyilvánosan elárvereztetett a hollywoodi állástalan filmstatiszták javára. Az árverésen sokan jelentek meg Gréta tisztelői közül és a jótékony sál-otára számára több, mint 1000 dollár került.

Szép hölgyek szebbek:

Dán Filóp

BUDAPEST, Dorottya-u. 1.
Gerbaud-palota.

legszebb ezüst rókaiban

SZÉPIRODALOM

MINDÖRÖKRE.

Reggel — még harmatos a fű —
a kertben vársz rám, zeng a hangod;
este búsan bucsúzom el,
ha megkondulnak a harangok.

Holnap — lehet — rám sem kacagsz,
hokrok között, megbújva, szökve...
S ha nem hallom a hangodat,
síket maradok mindörökre...

A fény most mintha gyújtana
s minden virág lobogva égne!
Az alkonyatban néztelek,
átizzott hajad szökecsége...

Hogy visszanézek, már lilás
ködökbe rejt az árnyas este...
Ha nem látom a két szemed,
megvakulok a két szememre...

BÉLTEKY LÁSZLÓ.

KÖLTŐ ÉS PARASZT.

A lelkemben sokszor összeakaszt
Két nagy ellenség: költő és paraszt.

Mindkettő nyakas, gögös és büszke,
Mintha mindkettőt más anya szülte.

Az egyik szórja magvát a földbe.
Másik lelkebe — rideg közönybe.

Az egyik hiszi telt kalászt arat,
A másik várna egy kis sugarat.

Egyik álmodik — a másik teszen.
Mindkettő dolga sokszor esztelen.

Sárközi Gerő.

II.

Felköszöntő a Radl serleggel.

Nem csekély öröm dagasztotta dicsőséges vezérlő fejedelem II. Rákóczy Ferenc kebelét, mikor 1705 október 1-én a szécsényi gyűlésen a különböző felekezetek képviselői a vallás ügyében teljes megegyezésre jutottak. Ermet veretett örömeinek emlékére, melynek egyik oldalán az ő oroszlánfeje ékeskedik, a másik oldalán római oltár körül három nőalak, hasábfakkal kezükben, a főfelekezetek allegóriái. A körirat kezdete így hangzik: concurrunt ut alant: összejönnek, hogy élésszék, táplálják, már mint a vallásos érzés szent tüzét. Hölgyeim és Uraim! nemcsak az Istent kereső érzésnek, hanem egy másik nemes érzésnek, a fajszertetnek is van oltára. Van oltára a nemzeti kultúrának az irodalomnak és művészetnek. Negyven évvel ezelőtt ennek emelt más lelkesekkel együtt szerény oltárt az a férfiú, kinek serlegét megilletődéssel tartom most kezében, néhai Rádl Ödön, mikor a Szigligeti Társaságot megalapította. Am, ha van is különbség a pécsi dóm gyönyörű márványok fényében tündöklő sátoroltára s egy falusi templom szegényes téglaoaltára között, a főbenjáró dolog nem ez, hanem az áldozók érzülete, lelkesedése, önzetlensége, áldozatkészsége. Főbenjáró dolog, hogy minél többen tolongjanak az oltár, a szent tűz körül: concurrant ut alant. Igazándi bensőséges szívbeli öröm szállott meg a mai napon mindnyájunkat, midőn szerény oltárunkhoz láttuk járulni, az erdélyi magyar irodalom olyan kiválóságát, mint illusztris vendégünk, Makkay Sándor püspök úr ő méltósága. Legyen szabad reá alkalmaznom azon ígéket, melyeket a XVIII. században a francia akadémia vésetett Moliére szobrára, kit életében nem választott tagjai közé: „rien ne manque é sa gloire, il manquant á la notre: az ő dicsőségének semmi híja, ő hiányzott a miénkből”. Azért a tiszteletért, amely az ő puszta megjelenésével társaságunkat érte, de sokkal inkább azon lelki gyönyörűségért, épülésért, gazdagodásért, melyben az ő előadása révén részeseitünk, úgy szeretném valami kedves üdvözléssel illetni az ő magas személyét. Haarhans, Goethe egyik éleirója mondja: nem merő véletlen az, hogy a német költészet e lángszelleme, fő-fő büszkesége éppen az ősi koronázó városban, majnai Frankfurtban, Észak és Délnémetország határán a nagy német birodalom szívében jött világra Méltóságos Püspök Ur! Az ön magas személyét az én akármilyen erőtlén ajakam, bármilyen igénytelen szegény szavam által Bihar földje köszönti; az a föld, amely egykor az Igazságra vezérlő kalauz íróját, a magyar biboros Cicerót, Pázmány Pétert, amely egykor irodalmunk és a nyelvújodás vezérét, Kazinczy Ferencet, amely a Toldi és balladák énekesét, a legnagyobb magyar nyelvűvészt Arany Jánost adta nekünk... introite, nam et hic dii sunt. Lelkünk légmélyéből fakad a kívánság: áldja meg a Mindenható méltóságod munkás életét, fényes pályáját, segítse küzdelmeiben, vívódásaiban a magyar irodalom szent ügyéért! Hadd végezzem Arany gyönyörű soráival:

Félre, kishitűek, félre! nem vezett el
Élni fog nyelvében, élni művészettel,
Még soká e nemzet!

Föl, merész versenyre, kinek az istenség
Nyujtá dallamos ajk, s honi hárja kincsét,
Zengjen, aki zenghet.

Igen, zengjen, aki zenghet! Kiváló vendégünk, Makkay Sándor püspök úr éljen!

Két beszéd

Dr. Némethy Gyula prelátus kanonok, a Szigligeti Társaság elnöke, vasárnap délután a Társaság „Kemény Zsigmond” felolvasó-estélyén megnyitót tartott; este pedig a Palace étteremben a „Szigligeti vacsorán” a „Rádl”-serleggel mondott felköszöntőt.

Dr. Némethy Gyula két szép beszédét egész terjedelmében itt adjuk.

I.

Az irodalmi est megnyitója.

A nagy német költő-titán, Goethe, kinek centenáriumát, halálának századik fordulóját az idén ünnepli nemcsak saját nemzete, de széles e világ, élete alkonyán bizalmasának Eckermannnak felpanaszolta a német költősort. Német költő — német mártír, mondotta. „Ein deutscher Schriftsteller — ein deutscher Märtyrer! Ja, mein Guter, Sie werden es nicht anders finden.” Magyar költők mariyrológiuma nem kisebb, ha ugyan nem nagyobb a németekénél. Volt közöttük, aki egész életén át irodalmi vezér léte is a tömeg érzéketlenségével, s nyomasztó anyagi gondokkal küzdött: Kazinczy; volt akinek shakespeare-i remekéhez mérhető tragédiáját, nemzete észre se vette s aki e fölötti bánatában örökre ott hagyta a költészet szent berkeit: Katona József; volt, aki 27 évvel nemzete legelső poétái közé ivelt föl s elvérzett élete virágában, talán vad kozák lándzsájától a fehéregyházi csatatéren: Petőfi Sándor; volt, akit hazája buktán fájó szíve ölt meg, mert bujdosott s nem találta honját a hazában: Vörösmarty Mihály... de elég, hogy Arany Jánossal szóljak: „a példa fáj”.

Egy példával mégis közelebből kell foglalkoznunk. A Szigligeti Társaság ezt a mai felolvasó ülést Kemény Zsigmond, a kiváló publicista, a mélyen járó esztétikus és legelső magyar történeti regényíró emlékének szenteli. Bizony az ő neve is a magyar írók mariyrológiumába való. Tragikus volt emberi élete. Kellé igazándibb tragédia, mint a szétbomlott Kellé igazándibb tragédia, mint a szétbomlott idegrendszer, egy fényes, mélységes nagy elme elborulásának, egy magasztos, gazdag szellemi élet merő vegetatív életté alacsonyodásának tragédiája? Kemény aránylag rövid 61 évre terjedő életének utolsó éveit 1872-től 1875-ig haláláig, mint élő halott élte le. Ez volt Keménynek, mint embernek tragédiája.

Ámde ő, mint író, mint költő is tragikus alak Goethe, az „istenek dédelgetett kedvence”, kit a világhír már ifjú korában szárnyaira kapott, aki azzal dicsekedhetett, hogy Kinában is porcellánra festik Werther és Lotte alakját: panaszkodik a Faust-hoz irt előlőnékében, hogy nincs olyan közönsége, amelyet szeretne.

„Mein Lied ertönt der unbekanntem Menge,
Ihr Beifall selbst macht meinen Herzen bang...”

Ha Goethe így beszél, mit mondhatott volna Kemény Zsigmond, akit nemhogy világhír kapott volna szárnyára, de saját nemzete körében sem volt nagy közönsége soha. Pedig regényei, mint azt Gyulai Páltól kezdve valamennyi hivatott kritikus kiemelte, nagy irodalmi értékek. Ő a lélektani realizmus legnagyobb művésze irodalmunkban. E mellett megrázó erővel hirdeti az erkölcsi főrvény szentségét. Eszköze ugyanaz, ami a nagy tragédiáké: a regény tragikumából kisugárzó katarzisz. „Minden regénye tragédia, írja Alszeghy Zsolt A XIX. század magyar irodalma c. könyvében. Vagy az bosszúlja meg magát, hogy a hős nemes eszméjének érdekében ahhoz nem méltó eszközt is kénytelen használni, Martinuzzi esetében, vagy az, hogy a jószándék az igazsággal ellenkező intézkedésre ösztönzi, mint Gyulai Pált, Báthory Zsigmond hívét, vagy a lelketlenség ássa meg sirját, mint Tarnóczynéét az „Özveg és leánya c. regényében. A mérték eltévesztése kavargatja fel az örvényt és löki abba áldozatát”. Péterfy azt mondja, hogy Shakespeare Hamletje a legigazibb „szívtáplálék” a világirodalomban. Nos: Kemény, mint a legnagyobbak, mint az „avoni hatyú, vagy a Toldi írója, a lelkiismeret költője, a jellemzés, az egyénábrázolás nagy mestere. Ebben eszközeinek finomságával és gazdagságával magát Arany Jánost is fölülmulja és egyenesen Shakespearere emlékeztet.

Hölgyeim és Uraim! Semmiféle irodalom nem lehet elég gazdag arra, hogy ekkora kincsét kiaknázatlanul hagyjon. Azért igaz lelki örömmel és megillető tisztelettel köszöntöm a Társaság és közönségünk nevében illusztris vendégünket Makkay Sándor püspök urat, aki úgyis mint lelkek ezreinek vezére, úgyis mint tudós és költő bizonyára a leghivatottabb arra, az angollal szólva „the right man on the right place”, hogy Kemény Zsigmondot méltassa. E tisztelettel teljes köszöntéssel nyitom meg mai szép ünnepünket.

HAJ, NINCSEN EZÜSTÖM, HAJ, NINCSEN ARANYOM!...

Minden nyomorultnak, minden proletárnak,
Aki küzdve-küzd és élni mégse tud,
Odaadnék egy részt minden falatomból,
Csak ne látnék annyi búsát, szomorút.

Csak ne látnék annyi, annyi elhagyottat,
Testvéri felek közt oly sok szenvedőt!
Ugy fáj a te jajszód, sápadt proletárnép
Sorsod nyomorával szívem összenőtt...

Szeretném arcomról gyöngén leoldani
A vérvörítést és — a haragot...
Szeretnék téged ellátni ruhával,
És nektek is adni, mit Isten adott.

Bár házam e népek törzsothona lenne; —
Míg kapna a vendég egy kis meleget,
Sok bús proletárba lassan belopóznék
Egy angyali érzés, mely fönt eredett...

De nekem sincs semmim: portám is a másé;
Haj, nincsen ezüstöm, haj nincs aranyom;
A hon talajából még annyi sem illet,
Amennyit a lábam elfoglal: a nyom.

Amim van azonban, azt mind felajánlom:
Keblem poharából a krisztusi vért...
Értő szeretetben, óh, összefonódunk
Mindnyáján, akiknek úgy fáj a „Miért?”...

FÖLDES ZOLTÁN.

ARANYLÉGY

Írta: FÖLDI ISTVÁN

Julius közepe felé járt az idő. A székely
rónán is már sárgulni kezdett a gabonakalász
és áldott meleg napok izzasztották a harisnyás
embert.

Kelemen Áron gazda úgy szürkület felé
megfogta az Aniska apró kezecskéjét s ketten
kimendegéltek árpát nézni. El-elkapott egy-
egy kalászt a tengerből, megmorzsolta a tenye-
rei között, mormogott, nézelődött egy darabig
s aztán ölbekapta a veresrokolyás kicsi leány-
két s haza mentek nagy békessegesen.

— Asszony, hajnalba menyek az erdőbe
széna csinálni, — jelentette ki Áron.

— Vaj két napra valót bogozz esze úgy,
ahogy szoktad s mire haza jövök gondoskodj
két kalákásról, mert levesszük az árpát.

*

Messze volt még a hajnal, de kaszával a
hátán már utra kerekedett. A foga között hal-
kan dudorászott egy régi háborus nótát, ami
visszalopta szívébe a nagy orosz-lengyelorszá-
gi marsok idejét és lábait meg-meg feszítve
néhányszor kivágta a diszlepést.

— No, még tudnám csinálni, állapította
meg magában és felkanyarodott az erdei ös-
vényre, amelyik éppen a kaszálóig vezet.

Akkor bujt elő a nap, mikor ő is kiért a
zöld lomb alagut alól. Egy pillanatig elbámult
a harmattól csillogó kövér, havasi fűszálakon
és hozzá kezdett nagy komolyan a munká-
hoz. Nem érdekelte már semmi, csak a leboru-
ló füvet látta, ahogy minden suhintásra mind
több-több lesz a lába előtt. A lába jólesően
süppedt belé, érezte a friss vadvirág illatot
és képzeletében látta a kis Aniskát, aki han-
gos kacagással fog hemperegni az új széná-
ban, mikor ő a csűrbe haza viszi.

A leányka egyre nőtt, egyre szépült előt-
te, már eladóvá cseperedett, legény is járt a
házhöz és ők ketten az asszonnyal összem-
solyogtak, ahogy a két gyermeket nézték, akik-
ben magukat ismerték fel újra. Aztán jött a
leánykérés. Hogy mit adnak...?

— Hm. Állott meg mintegy megbabonázva
és belenézett a napba, hogy elkergesse a bo-
londos gondolatokat magától. De nem sikerült.
Most már mintha minden suhintásra azt sir-
nák a fűszálak is: Mit adsz — mit adsz?

A szíve megtelt keserűséggel. Nem tudott
ellenállni, egymásután, rohanva jöttek a
gondok, amik hetek óta felkavarták békesse-
ges életét.

Váltót irt alá. Az asszony nem is tud
róla. Akkor nem volt nagy összeg, alig nyolc-
ezer. De azóta nőtt-nőtt... Kovács Péter nem
fizetett még kamatot se soha és ma — ma már
kétszerannyinál is több s ha jövő héten nem
rendezi, jönnek foglalni — a bank irta — s
még az ügyvéd is aláírta személyesen.

Verejték szakadt a homlokáról és erős
fáradtság fogta el a testét. Izmai reszkettek,
ugy érezte, hogy hiába minden. Elvesz a ház.
kiürül az istálló, elmegy az őszi termés és
vége a becsületnek.

Megvakarta a fejét és remegő kezéből ki-
esett a kasza. Nem nyult utána csak nézett
nagy szürkén maga elé és vontatott léptekkel
megindult a mogyoróbokrok felé. Leült. Bá-
gyadság fogta el. A tarisznyát hátrább taszi-
totta, ráeresztette a fejét, úgy érezte, környé-
kezi az álom. Lehunyta a szemét, hátha úgy
elmulnak a bolond gondolatok. Egy rövid
szunnyadás erőt ad új munkára...

Zzzz... burongott egy nagy légy állan-
dóan körülötte, majd leszállt az arcára.

Elzavarta, de újra visszatért. Ujra — és
ujra.

A méreg most már nem hagyta nyugton
és kinyitva a szemét várta az újabb táma-
dást.

Zzz... a légy elcsapott a feje fölött és rá-
szállt a füle hegyére. Ismét került, most másik
felől támadott kitartó szemtelenséggel.

— Az anyád... ugrott fel dühösen Áron
és hadonászva mindkét kezével próbálta elfog-
ni a nagy sárgás, zöldesen fénylő testű legyet,
mely mintha játszott volna a háragos emberrel,
mind feljebb-feljebb csalta a hegyoldalon,
egész addig a ponkosodásig, ahonnan az or-
szágutra le lehetett látni.

Brrr... váltotta fel a légy zümmögését
egy motor zugása és iszonyu sebességgel söté-
tébarna autó száguldott alá a szerpentin
uton. Akaratlanul arra bámult. Nézte... és
látta, hogy hirtelen egy sötét ládaféle szakad
le az autó végéről s ott marad mozdulatlanul
az út közepén.

Nem gondolkozott sokáig, hanem szala-
dásra fogta a dolgot. Az egyenes irányt vá-
lasztotta, néhány perc alatt leért.

Ügyetlenül állott meg a bőrönd előtt. Szét
nézett óvatosan és próbálta megemelni. Bor-
zasztó nehéz volt, csak úgy húzta a két iz-
mos karját, de vállra vetette és lassan meg-
indult vele vissza a hegyre.

Csaknem összeroskadt, mire a mogyoró-
bokrokhoz ért, ahol letette és gondolkozni
próbált.

— Kinyissam? Ne nyissam?...

— Nem nyitom, győzedelmeskedett a
becsület benne.

— Nem nyitom, hanem holnap haza vi-
szem és megmutatom a jegyző urnak. Ő meg-
mondja, mit lehet vele csinálni...

*

Nem tudott tovább nyugodni. Nem ment
a munka. Szeme állandóan a bőröndött néz-
te és közbe az jutott eszébe, hátha már a cse-
őrök keresik is a megtalálót.

Alig várta, beszürküljön és a hátára emel-
ve, megindult hazafelé.

Koromsötét volt. Az uccák már teljesen ki-
haltak, csak egy-egy házörző csaholt utána,
ahogy nagy szuszogva elhaladt a kapuk előtt.
A község háza ablakából azonban világos-
ság szűrődött ki. Arra vette tehát az irányt.
Nehezen tudta kinyitni az ajtót és be-
lépett.

Egyszerre négyen is ugrottak neki, ahogy
meglátták és pillanat alatt levették válláról
a bőröndöt.

Akkor tudott csak körülnézni.

Elegáns autókostümös urak és Niszi
szemü nagyságák álltak vele szemben, a
jegyző pedig boldog mosollyal szaladt feléje.
— Hol kapta? Hogy hívják? Mikor kapta?
Kivel kapta?

Azt se tudta kinek válaszoljon a sok
egyszerre rázúdult kérdésre, csak nézte azt
a nagy boldogságot, ami az idegenekből fe-
léje áradt.

Végre nehezen elmondta az esetet az
aranyléggyel és tovább szép sorjában.

Ugy nézték, hogy majdnem falták belőle
a jó zamatos, becsületes székely beszédet.
Megkérdezték mindent. Nős-e, van-e gyerme-
ke, gazdag-e? És nagyrestelkedve az utóbbi
kérdésre előadta a bánatát és a váltót, amiről
nem tud az asszony.

Az idegenek elfordultak és sugdosni kezd-
tek egymással...

— No, most menjen haza Áron, aztán hol-
nap találkozunk, szólalt meg végre a jegyző
s boldogan végig paroláztak vele.

*

Dehogyan ment haza. Mit szóltak az ass-
zonynak. Miért jött haza? És ha jött, ha ta-
lált valamit, mit kapott érte? Kézszeritást?

Neki ez is elég volna, mert látta, hogy
becsületből jött, de a fejérnép nem olyan ér-
zékeny ilyen tekintetben, mikor elmaradt egy
fél napi munka.

Visszament még azon éjjel. És másnap
csodálatosan égett keze alatt a munka. Alig
ment le a nap, már haza is jött dolga vége-
zetten.

Az udvaron boldogan szaladt szembe
vele Aniska és a kis kartonköténykén a szíve
fölött egy valódi aranyléggyet mutatott, nagy
büszkélkedve.

— Ezt ma a jegyző ur hozta nekem, mert
aszondta, hogy édsapa a legbecsületesebb em-
ber... abizony...

Az asszony halva a szót, ugyancsak sza-
porár sietett az ura elé. A szeme kacagott,
de próbálta adni a haragot és duruzsolva
csókoltta meg az emberét.

— Hát osztán maga váltót ir alá a tud-
tom s beleegyezésem nélkül s nekem kell ki-
álttam?...

Áron gazda megdöbbsent, torkán akadt a
szó és lehajtotta a fejét.

— Ne búsuljon nő. Itt van kiváltottam...
Ki biz én a maga becsületével. Érti-e?

— Azétt a ládaétt, amit a tegnap éjjel
hozott. Azétt váltották ki az urak s elküldték
a leánkáknak és az aranyléggyet, ami magát
nem hagyta nyughatni...

— Az a, az aranyléggy, dörmögte a gazda,
ahogy leült a küszöbpre és egyik térdére az
asszonyt, a másíkra a leánykát ültette.

— Aranyléggy... — az Isten küldte. Higy-
gyétek meg az Isten küldte, met látta az én
erős szomorúságom...

REGGEL A KÓRHÁZ UDVARÁN...

Ezüstös sujtás kopott-zöld ruhán,
zord gyászvitézek itten a fenyők.
Örök-vigyázz a kórház udvarán...
A fák közt vézna, sápadt szenvedők,

nyugágyokon. Szemükben szikra fény...
(Ma erre fordult tévelygő utam)
Rideg falak közt biztató remény:
egy szelid nővér halkán átsuhan...

De jön az éj és kivirul a láz itt.
Fülledt szobákban vörös fény cikázik —
az ablakok még párásak nagyon...

Egy kósza rém botorkált éjjel erre.
Se lát, se hall. Hideg ködöt lehelve,
vakon lesett be minden ablakon...

BELTEKY LÁSZLÓ.

N

Az egyi-
jék vezetni
natkozó nun
hogy a jövő
gatókat csak
nek fel az
zonyára elég
hogy a nők
lyát, ahol é
jutnak a fé
hez és ezért
dot alapítan
Igen k
mert hiszen
jelent az, ho
úgy elhelyez
hasson és el

Csakhog
tiltják az eg
mivel sem fo
helyezkedni
ha jobban
pasztalni, ho
lásba jutni,
lencvenkilen
hanem egy m
ben pedig, a
általa sóvár
megfigyeli a
anak a nőne
cot kell hord
gátását, test
hogy a teher
vagy legaláb
családalapító

Mindene
Vannak olya
az állásukhoz
rűlményeik
nyérkeresetre
olyan csekély
telfen általa
nyugancsak m
reit az egyet

Az állás
sék ma állás
elfoglalják
csak igen fe
lapítás. Eppen
hét előtt egy
hogy boldog-
válaszoltak e
vétel nélküli
ládi tűzhelly
nyérkereső fi

A világ ö
re semmiest
hogy verseny
szorítsák öke
lönösen nem.
részéről ma
mint száz év
szor akaratul
kellert férjhe
kükben. Néha
belőle. Néha
nyok az egy
nyek helyett
néha nem. A
fellegyverkez
nem ellen), d
szekrénybe a
háztartás fog
a nekivaló sz
kormánykere
rényben heve
lettebb izlést,
adatszerű tuc
hasznára váli

AZ OTTHON

ROVATVEZETŐ:
CSÜRÖS EMILIA

Numerus clausus a nők ellen

Az egyik külföldi egyetemen be akarják vezetni a női egyetemi hallgatókra vonatkozó numerus clausust. Ez azt jelenti, hogy a jövő iskolaévben női egyetemi hallgatókat csak igen korlátozott számban vegyennek fel az egyetemre. Kivánságukat bizonyára elég értelmesen indokolják azzal, hogy a nők elfoglalnak minden olyan pályát, ahol érvényesülni lehet, ezért nem jutnak a férfiak megfelelő kenyérkereset-höz és ezért nem tudnak házasodni, családot alapítani.

Igen komoly és elfogadható indok, mert hiszen tényleg igen nagy veszedelmet jelent az, hogy egyre kevesebb férfi tud úgy elhelyezkedni, hogy családot alapíthasson és eltarthasson.

Csak hogy azzal, hogy a leányokat kitiltják az egyeteméről, ez a helyzet semmivel sem fog javulni. Elsősorban is az elhelyezkedni nem tudó diplomás férfiak, ha jobban körülnéznek, azt fogják tapasztalni, hogy aki miatt nem tudnak állásba jutni, a legkritikább esetben nő. Kilenccvenkilenc százalékban nem nő, hanem egy másik férfi. Abban a ritka esetben pedig, amikor tényleg nő tölti be az általa sóvárgott állást, — ha közelebbről megfigyeli az esetet, azt fogja látni, hogy anak a nőnek annyi terhet, családi koloncot kell hordoznia, szülők, rokonok támogatását, testvérek nevelését, taníttatását, hogy a teher viselésben bizonyára túl tesz, vagy legalább is teljesen egy vonalon áll a családalapító és fentartó férfiakkal.

Mindenesetre vannak kivételek is. Vannak olyan nők is, akik ragaszkodnak az állásukhoz még akkor is, ha családi körülményeik nem kényszerítenék rá a kenyérkeresetre. Vannak, minden bizonytalannal olyan csekély számban, hogy miattuk lehetetlen általánosítani egy véleményt és ugyancsak miattuk kitiltani a leányok ezreit az egyeteméről.

Az állástalan férfiak ne abban keressek ma állástalanságuk okát, hogy a nők elfoglalják előlük a jó állásokat. Ez csak igen felületes és komolytalan megállapítás. Éppen a mi lapunkban volt néhány hét előtt egy körkérdés arra vonatkozólag, hogy boldog-e a kenyérkereső nő? Sokan válaszoltak erre a kérdésre és majdnem kivétel nélkül azt mondták, hogy békés családi tűzhellyel szívesen felcserélnék a kenyérkereső függetlenséget.

A világ összes főiskoláira és egyetemre semmiesetre sem azért mennek a nők, hogy versenyre keljenek a férfiakkal és kiszorítsák őket a közélet fórumáról. Ma különösen nem. Az egyetemi tanulás a nők részéről ma épp olyan kényszerhelyzet, mint száz évvel ezelőtt volt az, hogy sokszor akaratuk ellenére, szülői parancsra kellett férjhez menniük, — a saját érdekükben. Néha bevált, boldog házasság lett belőle. Néha nem. Ma így állnak a leányok az egyetemen. Férjhezmenési remények helyett ott az egyetem. Néha beválik, néha nem. Akad olyan, aki diplomájával felfegyverkezve harcol a férfi mellett (és nem ellen), de van olyan is, aki elteheti a szekrénybe a diplomát és családjában a háztartás fogaskerekei között találja meg a nekivaló szerepet, esetleg egyenesen a kormánykereket kapja kézhez. Az a szekrényben heverő diploma mindenesetre fejlettebb izlést, szélesebb látókört és bővebb adatszertű tudást jelent, ami ugyancsak hasznára válik a diplomás nő környezeté-

nek, még abban az esetben is, ha nem állhat ki arra a posztra, melyre őt megszerzett diplomája jogosítja.

Statiztika bizonyítja, hogy a női diplomák ötven százaléka nyugalomba kerül. Változott, javult családi körülmények, férjhezmenés gyakran gáncsolja el a megszerzett diploma felhasználását. A férfiaknál ez nehezen fordul elő jószántából. Férfiaknál ez mindig állástalanságot jelent. Ilyenformán az egyetemre járó leányok sokkal kevésbé számíthatók elhelyezkedési akadályoknak, mint a férfi kollégák.

Mai világunk egészen furcsa, még zavarosan kavargó hullámain, aki egy kicsit túl tud nézni, bizonyára megláthatja a diplomás nő rendkívüli fontosságát. Semmiesetre sem a versenytársat, hanem a szívvel kapcsolatok felett a mentális egyenrangúságot a férfivel. Az utolsó évtizedek válsási statisztikája elrémítő. Oka pedig végtelenül egyszerű. Az ember felszabadult. „Éld meg egyéni életedet”, lett a jelszó. Az egyéni élet pedig csödbe vitte a családot, házasságot, az egész életet. Mert az egyén nem tűr, nem alkalmazkodik, nem számol, nem alkuszik és az eljövendő béke és boldogságnak nem áldozza fel a pillanatnyi

örömet, élvezetet. És az egyén, miután megbuktatott mindent, ami békességes és biztonságos volt, végre megbukott maga is. Az egyén csödbe jutott.

És most felhangzik a panasz: — Tiltuk ki a nőket az egyetemről, mert miattuk nem tudunk családot alapítani!

Panasznak elég szívhez szóló, de lényegében fából vaskarika.

Kell a család! Nem az egyén érvényesülése, hanem a család. Kell! De a világ kereke száz év alatt nagyot fordult. Ma nem langyos fürdő a házasság, nem biztonságos rév a család, ahol a pénzszerző és pénzköltő két ember lép nyugalmas szövetségre.

Panaszkodó ifjak, — ha megint így csináljuk, megint csödbe jutunk!

Ma csak úgy lehet családalapításra gondolni, mint ahogyan két turista indul felfelé egy meredek hegyen. Derüsen, jókedvűen, kézenfogva és a hátizsákja mind a kettőnek egyformán legyen felszerelve a szükséges holmival, — különben sohasem érnek el a kiegyensúlyozott élet napfényes magaslataira.

A külföldi egyetem numerus claususa azt jelentené, hogy régi bűnök bűnhődésé- képen a reménytelenség circulus vitiosusába kerülnénk.

ÜZENET

egy szomorú édesanyának

Levelédre, amelyet olyan nagyon szomorúan, olyan sirással teli lélekkel írtál nekem, itt válaszolok, az otthon-rovatunkban, mert ez a te tragikusan felfogott problémád, valamennyiünké és arra való, hogy közös otthonunkban őszintén, bizalmasan beszéljünk róla.

Jól ismertem már akkor a helyzetet, amikor szilárd elhatározással vállalkoztál arra, hogy fiatal leány fejjel öt kicsi árva édes anyja légy. Ez tíz évvel ezelőtt történt, azóta, ahogy mondani szoktad, a „fészekalj” már hat fiókából áll, mert a te kicsi fiad is ott forgolódik az asztal körül, sőt már iskolatáska is fityeg a hátán, amikor illedelmesen elköszön reggelinkint.

Az idő telik, a legnagyobb leányod húsz éves. Hivatalt nem mehet, mert ma nehéz dolog nekivaló hivatalt kapni, akárhova meg nem engednéd.

És most jön — szerinted — a baj. Falusi kuriátokba bekopogtatott a hetedik fióka. Neked a második, de a családban a hetedik. A „mai világban!” — irod.

És én azt felelem neked, hogy bizony, ez a hetedik fióka soha sem érkezhett volna jobbkor, mint éppen a mai világban! És éppen hozzátok! Node várjunk randjére.

Azt irod, hogy sokat kell szenvedned, nemcsak a fizikai elváltozások miatti kelletrtelenségekért, hanem a nagyleányodtól is, aki heteken át nem szól hozzád és a férjed sem olyan megértő nehéz helyzetteddel szemben, mintahogyan elvárnád tőle. Sokszor hullanak könnyeid, amíg főzöl, vagy egyéb magadban való házimunkával foglalkozol.

Igy irod. És én gondolatban megsimogatom szomorú homlokodat: — Istenem, hát nem látod, hogy ez így van a legjobban?

Nem szabad sirnod! Tudnod kell, hogy véletlenül semmi sem történik és hogy az az eljövendő, kicsi lélek, aki még a világon sincs és már is üldözik, bántják, a te életed

legtökéletesebb kiteljesülése lesz. Hogy nektek már most kell szenvednetek egymásért, mielőtt még egymás örömeire lehetetek volna. Nagyszerű dolog ám ez, olyan lélekérték, amelynek kivételül lendületeit előre elképzelni sem lehet.

Tudom, hogy vallásos, sőt bibliás asszony vagy. Eszedbe idézem hát, azt az Édesanyát, — aki „áldott volt az asszonyok között.” — Mit gondolsz, amikor szent József azon gondolkodott, hogy elbocsátja őt magától, — nem szenvedett-e kimondhatatlanul, ártatlansága teljes tudatában? Bizony, igen nagy lehetett a szenvedése. Dehát az súlyosabb dolog, az vád is volt és meg is jött felmentésére az angyal szent József álmában. Talán ugyanaz az angyal, aki harminchárom év mulva a sirnál mondta a bethániai asszonyoknak: „Nincs itt, feltámadott!”

No, most térjünk vissza a te ügyedre. Érzed, milyen kicsivé zsugorodott minden szomorúság? Jól látom én már az örömet is az arcomon, a boldog anyaság örökké fájdalmas ragyogását.

De van a dolognak egy másik oldala is. Ne haragudj a nagyleányodra, hogy nem úgy viselkedik, ahogyan kellene és ahogyan neked jól esne. A fiatal leánylétet irtózik az élet minden brutális megnyilatkozásától és ez ver most éket közetek. Légy megértő vele szemben és oldd meg úgy a kérdést, hogy elküldd valamerre rokonlátogatásra. Ne legyen otthon az utolsó hetekben, mert a kicsi testvért bizonyára több szeretettel fogadja majd, ha az már a kiskocsiban hadonászik, amikor először találkoznak. Továbbra azután ne legyen semmi aggodalmad. Elő példa erre a mi esetünk. Én is nagy leány voltam már, amikor észrevettem, hogy édesanyám titokban sír. Azután jól tudod, hogy, amikor az öcsénk megérkezett, az egész család, mint csodabogarát nézte, mert rég nem történt már ilyen esemény, még az oldalágakon sem. Az öcsénk azóta valamennyiünk szemefénye, öreg szü-

leink büszkesége és mindnyájan meg vagyunk győződve róla, hogy az idén igen nagy megtiszteltetés érte a kolozsvári tudományos egyetemet akkor, amikor ő beiratkozott oda a tanári fakultásra. Mindenesetre neveltséges ez a mi tulzott rajongásunk az ócsénnel szemben, de az is bizonyos, hogy amióta a világon van, soha egyetlen szomorú gondolatot nem okozott senkinek, mert anyai derű és jószág árad egész lényéből. —

mintha édesanyánk akkori, régi sirásaiért akarna kárpótolni valamennyiünket.

Meglátod, — a te könnyeid is öröme fognak válni. Mindezt pedig nagyon szeretném beleüzeni a lelkébe minden asszonynak, aki fél, aki aggodalmaskodik. Hadd tudják és érezzék meg, hogy egy gyermek élete olyan nagy szentség, amitől nem félni és elzárkózni kell, hanem, mint gyönyörű, vigasztaló csodát, kérni a jó Istentől és megköszönni!

KOZMETIKA

A régi jókivánság így mondja:

*Bort, buzát, békességet,
Szép asszony feleséget.*

Mert mindig is fontos volt az, hogy a feleség szép asszony legyen, talán még a borból, búzából, békességnél is fontosabb.

Ma nem nagy virtus szép asszonynak lenni. Annyi a kozmetikai intézet meg a házi használatra való szépitőszerek, hogy szinte értelmetlen, miért nem vakító szépségű minden nő. Hiszen még csak sok pénzbe sem kerülnek azok a szépitő kúrák és az eredmény száz százalékos biztonságúnak van hirdetve. Valami baj kell legyen mégis a kozmetika körül. Valahogy úgy állhat a száz százalékos szépités, mint Genfben állanak a világbékével. Mindnyájan tudjuk, hogy hány százalékos az eredmény!

Pedig a szép asszony mindennél fontosabb. Az asszonyok szépsége. (Hogy a leányokról ne is beszéljünk, mert hiszen azoknál egyenesen életkérdés.)

Bevezetünk hát egy kis házi kozmetikát olvasóink részére, mert igen szeretnénk, hogy mindegyikük megőrizze, vagy visszaszerezze azt a sokszorosan megénekelte babonás szépséget.

A kúra elsősorban is azzal kezdődik, hogy el kell tüntetni a ráncokat. A világért sem krémmel és masszírozással. Sokkal mélyebben kell kezdeni. A ráncok okozóját kell eltüntetni. Mi okozza a ráncokat? Rossz kedv, bosszúság, kétségbeesés. Ezek szántják fel, dúlják össze a legbájosabb arcot is néha visszataszítóan kellemetlenné. És mi lenne ennek az ellenszere? Jókedv, nyugalom, béke. Legfőbb szépitőszereink tehát elsősorban az kell legyen, hogy ne tudjunk bosszankodni. Kifutott a tej a konyhában? Nyissuk ki hamar az ablakot: Nem baj no, egykettőre elszáll ez a kellemetlen szag! Ne az legyen az első gondolatunk: Ó az a hitvány cseléd, hát hova áll az esze, hogy nem vigyázott!

Megbukott a bank hosszú éveken át keservesen összekuporgatott garasainkkal? Ne az legyen az első gondolatunk: Irgalmas Isten, most már mi lesz velünk? — Nem! — Aki szép asszony akar maradni vagy lenni, az ilyen esetben, megsimogatja a férje homlokát: — Ne búsuljon lelkem, valahogyan csak lesz! — Gondoljuk azt, hogy nem is tettünk félre semmit. Hiszen hány ember van, akinek nincs bankbetétje és mégis boldog.

Néha súlyos csapás, betegség sújtja a családot. Az átvirrasztott éjszakák, könny és szenvedés erősen megpróbálják a lelket. Az erős asszonynak azonban nem futnak hegyes szögben a ráncok szemöldöke fölé, hanem nyugalmas békével, beletörődéssel viseli el a csapásokat. Annak az édesanyának a lelkével tud szenvedni, aki ott állott a kereszt alatt. Ő is tudta és minden asszonynak tudnia kell, hogy harmadnapra eljön a feltámadás. Az Isten sohasem ejti el tenyeréről a benne bízókát, bármennyire próbára teszi. De az ilyen szenvedés nem húz torzító vonalat az arcra, hanem gyönyörű belső reflexzét ad az esetleg szabálytalan vagy elrajzolt arcvonalaknak. A nemes lélekkel elviselt szenvedés minden arcot megsejtit. Akkor vágódnak csúnya, diszsonáns

ráncok az arcba, ha lázongó, kétségbeesett és türelmetlen lélekkel, zúgolódva fogadjuk a szenvedést. Az ilyen ráncok ellen aztán hiába villanyoztatjuk az arcunkat, a legelső „kétségbeesési lehetőségre” újból visszajönnek, és oda minden szépségünk.

A derűs világnézet minden idők asszonynak legfőbb szépitő szere. Jóindulattal és békességgel itélni meg mindent és mindenkit. Mindenben a szépet, vidámat keresni. *Nem hinni el*, ami rosszat mondanak másról és védeni az ismeretlent is, ha bántják előttünk. Ha pedig biztos tudomásunk van mások bűnéről, mindig az enyhítő körülményeket keresni és önmagunkkal is inkább a jót, vagy jószándékot hitessük el, ilyenformán: Tudom, de nem akarom elhinni, bizonyára nem is úgy volt. A látszat hányszor tünteti bűnösnek az ártatlant!

Igen fontos szépitőszerek ez, ha valaki be tudja vezetni az életébe! — Eltűnteti a száj sarkából lefelé húzódó „rosszmájúság-ráncokat”, a szemek mellől a gonosz hunyorgásoktól rajzolódó hajszálvonalakat és gyermekesen tisztá, ártatlan sugárzást ad a tekintetünknek. Asszonynak, lánynak ennél fontosabb szépitőszert nem ajánlhatok.

Sok asszonyt keserítenek el a szemszögletébe vágódó „nevetés-ráncok”. — És teljes joggal. Azok a ráncok szörnyen árulkodnak. Elmondják, hogy a viselőjük a kelleténél jobban szereti a felszínes örvendezést. Nem nagy vétek, szó sincs róla, mindössze annyira szépség-hiba, mintha valaki a selyemből szerkesztett rózsát többre becsülné a rózsafán ringó harmatos bimbónál. A nevetésünk mélyről jöjjön és lélekből fakadjon. Olyankor nevéssünk csak, mikor komoly okunk van rá. Az ilyen nevetés nem vág kellemetlen ráncot az arcra, hanem megszépíti azt. Az a bizonyos szinpadi, stereotip mosoly, — melyről sok asszony és leány hiszi, hogy érvényesüléséhez ép olyan szükséges, mint a nyaksál, vagy a keztyű, — teljesen fölösleges. A mi kozmetikai módszerünk ép úgy kezeli, mint a mai borbélyok a kócból készült hajbetéteket. Lélekből jöjjön a mosolyunk, lelkünk egyensúlyából fakadjon a jókedvünk, — tudjunk sirni, szenvedni, lemondani öntudatosan Isten gyermekéhez méltó bátorsággal és bizalommal, — ismerjük fel és küldjük le gyengéinket nem titkolózó önkínzással, hanem derűs őszinteséggel, és legyünk mentője, védője, segítője mindenkinek, akit bántanak, üldöznek, aki elesett és szerencsétlen. Ha sebet ejtenek rajtunk ne az elhullott vérünkért keseregjünk, hanem azon örvendezzünk, hogy néhány nap mulva be fog gyógyulni a seb és nem fáj. A holnapért ne töprengjünk, hiszen megmondta Jézus: „Elég minden napnak a maga gondja!”

Ez a bibliai szent könnyelműség, az Istenben való gyermekes bizodalom, alapja minden békének és lelki egyensúlyának.

A mi kozmetikánk pedig elsősorban is a mélységes lelki békével, nyugalommal, jókedvvel akarja eltüntetni az asszonyok, leányok arcát elcsúnyító ráncokat. Ha pontosan betartják ezt az első kúrát, akkor jöhetnek a lanolinos krémek, masszázások, villanyozások is, — az arcokról sugárzó bensőséges derűs szépségnek már semmi sem fog ártani.

KONYHA

Néhány igen tápláló és olcsón előállítható apróság.

Tojáskrém. Egy liter tejet fél rúd vaniliával felforraltunk. Hat tojás sárgáját hat tetejes kanál porcukorral habosra dörzsölünk, a fehérjéből kemény habot verünk. A tojássárgájához hat evőkanál lisztet kavartunk egy kis hideg tejjel felhígítjuk és a fővő tejbe öntjük. Polytonos kavarással hozzáadjuk a habot is a tűzön, de az első felforrás után levesszük. Vizzel öblített edényekbe öntjük és hideg helyre tesszük. Ha kihűlt, kiboríthatjuk, mint a kocsonyát. Málnaszörppel vagy befőttel díszíthetjük és tálalhatjuk, de rácsavarhatjuk egy citrom levét is, így még kellemesebb ízű.

Apró sóspercecek. Egy tojást annyi liszttel gyúrunk össze, amennyit felvesz. A tésztaból apró perceceket formálunk és buzogó vízbe dobjuk. Ha mind feljött már a víz színére — ez azt jelenti, hogy megfőttek — szűrőkanállal kivesszük, kilisztezett tepsibe tesszük, megsózzuk külön-külön őket és kisütjük. Igen kedves csemegéje azoknak, akik az édeséget nem szeretik.

Teasütemény. 25 dkg cukrot 12½ dkg vajjal eldörzsölünk. Négy egész tojást teszünk bele, egy egész citrom héját és levét, egy fél rúd vaniliát apróra vágva. Belehintünk egy kávéskanálnyi átszítált salalkálit (alkális só) és egy evőkanálnyi salalkálit borosporban langyos tejbe áztatva öntünk hozzá. A tálban jól összekavarjuk. Egy kiló sima lisztet adunk hozzá, ebből azonban szemmérték szerint kb. ¼ kg-ot a deszkára teszünk, hogy mikor a tálból kiborítjuk, a gyúrásához legyen. Négy cipót formálunk és későfoknyira kinyújtjuk. Mintákat szurhatunk belőle, de gyorsabban megy, ha a derelyemetszővel vágunk kockákat és rudauskákat. A tepsit csak lisztezni kell és csak egyszer, legelőször. Jó tűznél öt perc alatt sült ki egy tepsit. Igen kiadós, majdnem másfél kiló lesz a fenti mennyiségből és több mint két öt kiló cukorskatulyát tölt meg.

Üzenet

Dr Kovács Sándorné (Micske). A küldött havéti irás igen jól sikerült, legnagyobb sajnálatomra azonban néhány nappal lekésett és így nem közölhettem a husvétii mellékletben. A „Márciusi” nagyon örülök a lelkesedésnek. Nem próbálme egy kicsit hosszú a mi méreteinkhez. Amennyiben megengedi a leegyszerűsítést, rövidesen közölni fogom. Szives érdeklődését köszönöm és további irásait is kérem. **Bartha István** (Görgény-üvegcsür). A küldött verseket sikerülteknek találok és átadtam szépirodalmi rovatunk vezetőjének. **Török Albert** (Miklósvár). Verseinek derült világszemlélete igen meggyőző. Sajnálom, hogy nem használhatom a gyermekrovatban őket. Átadtam szépirodalmi rovatunk vezetőjének. **Szász Erzsébet** (Fugyivásárhely). Irásaidat köszönöm és hódolatom is nagyon kedves, csak a terjedelnád meg valami komolyabb témával, az Otthon rovatba való problémáival? Nagy örömmel fogadnám.

Asszonyok öröme és kincse Megjelent a dr. Szentpéteryne által írt „Az En Szakácskönyvem” című szakácsművészeti könyv IV.-ik bővített kiadásban, 380 oldal terjedelemben; a mű 200 drb. igen szép szemléltető képpel van illusztrálva. Az utolsó évszázadban a legnagyobb és legteljesebb szakácsművészeti könyv ez. Minden háziasszony örömmel veheti kezébe ezt a egyszerű segítő társat, mert 1000 drb. könnyű stílusban megirt recepten közli a modern szakácsművészet termékeinek leírását: Levesek, sültetek, tészták, befőttek stb. készítését. Bővebben foglalkozik a polgári háztartások étrendjével és a befőzés művészetével stb. A Szakácskönyv ára diszkótásban 150 lei, fűzve 125 lei. — Kapható az „Erdélyi Lapok” könyvosztályában és Fűssy József kiadónál, Tordán.

K

A MO

Irta: Csiki

Marosvás.

Iparkamara s...
csüörtökön e...
melyen a tan...
gazdasági épí...
tot rajzaikbar...
bemutatni, sz...
gazdatársadal...
ján mindazt...
től megkövet...
szellem a mez...
a helyes utíra...

A mezőga...
letek rendszer...
egész építész...
kezelhen, az é...

Amióta a...
zöld faktor a...
egész munkar...
által a tizedé...
zimunka rend...
dának a ració...
szemben új te...
resnie, új mű...
a magtermelés...
amogy is a te...

Szilárd po...
daságban ezer...
nyújthat, mely...
azzal konkur...
irány egyben a...
kézimunkáját...
tudományosság...
felfogása által...
nak az új ter...

Az új term...
jár, mint a tes...
ről most már...
kimondani, h...
arató és csépl...
sem fogja mag...
előtt ezért vil...
ára soha vissz...
mi sem jellem...
árak további s...
zalt mezőgazda...
mozdonyfűtési...
gerbe súlyoszt...
kodnak védeke...

Logikus go...
a gazdák régi...
dógságát nem...
visszaállítani...
technika kivég...
eredményezhet...
de retrográd...
ható, a termel...
elsülveszteni...
megtagadni ne...
tett, kész term...
hasonlólag rac...
kelteni, egy új...
ban nem okoz...
és benne teljes...
dolat. A fogyas...
dig kézenfekvő

Az új gon...
polgári termel...
melési, gazdasá...
bizonyos körök...
sadalját is vá...
iteltnek kiállto...

A polgári...
felismerni a m...
az új termelés...
a bolsevizmuss...
adata, hogy mi...
zógazdasággal...
téből elveszett...
termelési ágban

KÖZGAZDASÁG

A modern mezőgazdasági építkezések

Irta: **Csiszár Lajos** építész, a marosvásárhelyi építészeti tanfolyam tervezéstani előadója.

Marosvásárhelyen, a Kereskedelmi és Iparkamara székházában ez év április 14-én, csütörtökön egy kis építészeti kiállítás lesz, melyen a tanfolyam növendékei a mai mezőgazdasági építkezésben levő modern gondolatot rajzaikban és épületmodellekben kívánják bemutatni, szemléltetve téve az érdeklődő gazdatársadalom előtt hazai viszonyaink alapján mindazt, amit az életváltozás ma a gazdától megkövetel és külföldön a haladottabb szellem a mezőgazdaságban mily irányban véli a helyes utirányra való kibontakozást.

A mezőgazdaság részére ma szükséges épületek rendszere éppúgy megváltozott, mint az egész építészeti mai formája külsőben és szerkezetben, az építőanyagokkal együtt.

Amióta a mezőgazdasági termelésben vezető faktor a gépüzem és mechanizálódott az egész munkamenet: a termelés költségeit ez által a tízedére sikerült redukálni. A régi, kézimunka rendszerétől eltérőleg ezért a kisgazdának a racionális nagy üzem versenyével szemben új termelési lehetőségeket kell keresnie, új művelési ágakra áttérnie, felhagyva a magtermelés ősdí, deficit robotjával, mely amúgy is a teljes tönkretételét idézte elő.

Szilárd pozíció, megélhetést a mezőgazdaságban ezért csakis oly produktív munka nyújthat, mely kívül áll a gépüzemen és így azzal konkurrensképes maradhat. Ez az új irány egyben az embermilliók fölöslegessé vált kézimunkáját vonja kereső lehetőségbe. A mai tudományosság az életszükségletekről vallott felfogása által szintén segítségére jön a gazdának az új termelés állandósulásában.

Az új termelés kényelmesebb munkával jár, mint a tetet-lelketelő magtermelés, melyről most már igazán végleges ítéletben lehet kimondani, hogy a traktorok és kombinált arató és cséplőgépek miatt kézierővel sohasem fogja magát fizetni. Az intelligens gazda előtt ezért világos, hogy a kenyérmagvak régi ára soha vissza nem térhet. Ez igazságot semmi sem jellemezheti jobban, mint az, hogy az árak további súlyosodása ellen az indusztriálizált mezőgazdasági üzemek a terményeknek mozdonyfűtésre való felhasználásával és a tengerbe sülyesztése által való elpusztítással iparkodnak védekezni.

Logikus gondolkodás előtt világos, hogy a gazdák régi keresőképességét és így a boldogságát nem a gépek megsemmisítése fogja visszaállítani. A kérdés megoldását nem a géptechnika kivégzéséről alkotott naiv ábránd eredményezheti. A világ haladása holmi szende retrográd elképzelésekkel meg nem állítható, a termelés javítására szolgáló eszméket elsúlyozni, vagy azoknak tudomásul vételét megtagadni nem lehet. Ezért a már megszületett, kész termelési eszmével szemben más, hasonlólag racionalizált gondolatot kell életrekelteni, egy új antagonista eljárást, mely azonban nem okoz kárt, kibékít mindenkit, alkot és benne teljes a konstruktív és produktív gondolat. A fogyasztás részére való szükséglet pedig kézenfekvő.

Az új gondolat segítségére jön egyben a polgári termelési rendnek is, mert a mai termelési, gazdasági és lelki válság következtében bizonyos körök magát a polgári termelési társadalmát is válságban lévőnek és kimúlásra ítéltnek kiáltották ki.

A polgári rendű államra kötelesség járul felismerni a modern mezőgazdasági építésben az új termelés nyújtotta nagy antagonista erőt, a bolsevizmussal szemben. Romániának feladata, hogy mint agrár állam, a 90 %-ban mezőgazdasággal foglalkozó lakosságnak keresetéből elvesztett negyötöd résznyi bevételt az új termelési ágban való segítséssel szervezze, pár-

tolja, mintaházak építésével gyakorlatilag megmutassa.

A mezőgazdaság iparosítását és a modern építkezés által a teljes kihasználás lehetőségét az jelenti, hogy a gazda lakásával egy fedél alá épül a gazdaság minden helyisége. Megfelelő építőanyagok helyes kiválasztása révén kiküszöbölődött az a hátrány, mely a lakóépületekre az állatok tartózkodási helyének szomszédsága miatt máskülönben származhatna.

Kisgazdaságban tudvalevő, hogy nagy segítőtársa a gazdának a ház asszonya, aki a termelésben a legnagyobb munkás. A gazdasszony, aki a küzdelemben épp oly részes, mint a férfi, nem szükséges, hogy a szétosztottan távol lévő gazdasági épületeket rendre vizsgálja és ezzel huzamos időt töltve, fölös munkát végezzen: a modern épület konyhájából pár lépést téve szeme előtt láthatja az egy termet képező istállóban egész gazdaságát. Pillanatonként ellenőrizheti a fehérre meszelt, világos, egészséges és áttekinthető helyiségben az állatok etetését, itatását. Szemtanuja lehet annak, hogy valóban az állat részére jut az élelem.

Ezért ad igazi életet a modern épületben való gazdálkodás annak a régi közmondásnak, hogy „a jó gazda szeme hízlatja a jószágot.” Valóban szem előtt van benne minden állat, minden élő és holt jószág.

Tudvalevő, hogy minden vidéknek megvan a termelés megfelelő ágára a maga sajátossága, a modern épületek nagyságát ezen felül a birtok terjedelme szabja meg. Építészeti tanfolyamunkon az Erdélyben szokásos gazdasági üzem minden fajtát, minden skálájához mért gondolatot iparkodtam megrajzoltatni, meghallgatva intelligens gazdáink helyes, szaktávadó tanácsát.

E véleményekből két főbb mezőgazdasági termelési ág látszik helyénvalónak:

I. **Állattenyésztés:** sertéshizlalás, juhtenyésztés, tejgazdaság, sajt, vaj, túró. Baromti-tenyésztés tojásexportal.

II. **Kertgazdaság:** gyümölcsstermelés, nyers és aszalt export, konyhakertészet hasonló üzommal. Idelartozna a gyümölcsraktár polcain megvalósítható selyemgubótenyésztés.

A gazdák szervezetenységének tulajdonítható, hogy nálunk nincs semminek ára. Le-fele licitáló kínálat mellett állandóan még mindig csak a helyi fogyasztás számára történik az értékesítés. Távoli fogyasztó felkeresésére, exportra nincsenek tömörülve, holott a szövetségi út nagy segítséget adna ily összeállításra.

Mezőgazdáink között sok intelligens, tanulmányos ember van, aki nem csak megérti az újabb felfedezések hasznát, hanem maga is iparkodik újabb kísérletek révén jobb eredményeket elérni. A modern építésekben levő gondolat így nem csak ezek előtt világos, hanem annak praktikus használatáért a leggyorsabb földműves előtt is.

Miután nem csak Isten adta, jó talaj áll rendelkezésére, hanem megvan az építést megértő ember is: mégsem építhet egy gazda sem Romániában, mert rettenetes drága az építőanyag és a vasuti fuvar. Államérdek volna pedig a racionális termelésre való átmenet, mely azonban teljesen kilátástalan az építőanyagok háromszoros kartellárai és a vasuti szállítási díj négyszeres volta miatt.

Habár a munkadíj pár év alatt több, mint felére, sőt néhol még a negyedén is alul esett, azért mégis minden kísérlet reménytelen a tekintetben, hogy építeni lehessen, olyanok az áreltolódások, hogy teljesen kizárják az építés lehetőségét.

A háború előtt 800 kg. cementet vásárol-

hatott a gazda 100 kg. buza árából, míg ma ugyanezért a buzamennyiségért alig kap 60 kg., vagyis egy zsákoska cementet. 100 kg. cement ára külföldön a mi pénzünkre átváltoztatva 100 lejbe kerül, míg Romániában 300 lej, egyes vidékeken, a gyáraktól távolabbi fekvésben 350 lej.

Egy kg. vas ára külföldön 4-5 lej, nálunk 11-12 lej. Egy kerékrafert háború előtt elég volt 6-8 kg. buza ára, ma egy egész méter-mázsát kell érte eladni. Az ablaküveg négyzetmétere 60 lej helyett kartelluralom miatt 180 lejbe kerül. Háború előtt nekem 60 fillérért üvegeztek négyzetméterenként, mely ma 20 lejnek felel meg. A vasuti fuvarja egy vagon szénnek 1000-1200 lej helyett 5000 lej, ezért drága a szénvel égetett téglá és cserép. 1000 darab préselt gyári téglát a háború előtt 1 1/2 métermázsá buza árából meg lehetett venni, ma nem elég öt métermázsá.

Ez aránytalan drágaság miatt nemesak a mezőgazdaság sorvad, züllik, hanem az egész közgazdasági élet is. Felélesztő rekonstrukcionális munka ezért lehetetlen, ezért lett urrá a szegénység, a kétségbeesés, a munkanélküliség miatt uralkodó rettenetes nyomor.

Példát veszek az anyagár és munkabér összehasonlításával egy köbméter vasbeton előállítását árelemelve:

Egy köbméter vasbetonnal a munkabér kitesz 200 lejt, a fuvar 100 lejt. Ez összesen 300 lej. Mindenki előtt tudott körülmény, hogy az építésnél a munkabér jelenti az élet essenciáját, a pénzmozgást, a jólétet. Szükséges még a köbméter vasbetonhoz 300 kg. cement, mely ma közepesen 1000 lejbe kerül, szükséges 120 kiló vas, mely kerekken ma 1300 lejbe kerül. A magas vármok eltörlése esetén a cement 300 lejbe, a vas 400 lejbe kellene kerüljön, vagyis összesen 700 lejbe, 2300 lej helyett, hogy építeni lehessen.

Az új építések megkezdését csakis az állam támogatásával, a kapzsi kartellek összefőrése által lehet elérni. Az elesett mezőgazdaságot csakis így lehet a mechanizált gépüzemmel szemben életre kelteni és a mai polgári termelési államrendet e valóban erős pillérekkel alátámasztani. A kartellek egyedüli feladata nem lehet a mérhetetlen áruzsora. A rendi világ alatt létezett céhek a legerősebb kartelljai voltak a világnak, de az áraknak mégis volt határa.

A kidolgozott épülettervek és modellek jegyzéke:

1. Állattenyésztő, gyümölcs és selyemgubófarm. Tervezte: Szócs Miklós.
2. Ugyanaz szintén csak terv kisebb gazdaságra. Tervezte: Dénes József.
3. Ugyanaz szintén, csak terv közép gazdaságra, 20 hold. Tervezte: Orosz Géza.
4. Ugyanaz szintén, csak terv közép gazdaságra, 15-25 hold. Tervezte: Máthé Ferenc.
5. Baromfi, gyümölcsfarm 1:50 modell 15-20 holdra. Tervezte: Kuszka Imre.
6. Ugyanaz modellben 6-8 holdra. Tervezte: Nagy József.
7. Állat, baromfi és tejgazd. modell 8 holdra. Tervezte: Szotyori Zoltán.
8. Ugyanaz 5-6 holdra. Tervezte: Nagy József.
9. Ugyanaz, csak baromfi és gyümölcsre 8-10 holdra. Tervezte: Fogarasi L.
10. Gyümölcs, baromfi, állatfarm, 25-30 holdra. Tervezte: Both József.
11. Ugyanaz kisebb gazdaságra, 14-15 holdra. Tervezte: Botos József.
12. Groffits-féle fedél és kútnélküli tárgyatélep. Tervezte: Nagy József.
13. Betonból épített, füllesztett takarmánysiló. Tervezte: Kimpján Gy.
14. Közuti fahíd beton alapon, modellel. Tervezte: Máthé Ferenc.
15. Weekend faházikó modellel. Tervezte: Máthé Ferenc.
16. Állat és erdőgazdasági kisfarm lovakkal, 8 holdra. Tervezte: Kozsonyi János.
17. Tenyészállatfarm 15-20 holdas birtokra. Tervezte: Hajdu István.

Az épületek alatt 1/2 holdtól 3 holdig terjedő szőlőgazdálkodás részére pince és külön véleményes pince. A talaj egyes épületnél meggyógyulásnak van feltételezve és a terv aszerint megoldva.

Az épületekről részletes leírást úgy beosztás, mint a felhasználni tervezett anyagok tekintetében a kiállítás helyszínén kaphatnak az érdeklődők. A kiállítás színhelye: Iparkamara épület. Megnyitás 1932. április 14-én délelőtt 10 órakor. Megtekintés díjtalan.

Hétfőtől:

Utolsó éjszaka

Színház-Mozgó

Utolsó éjszaka

Clive Broock
Mirjam Hopkins

SPORT

A máramarosszigeti sportpályát az „Astra” román közművelődési egyesület szeretné átvenni. (Máramarossziget). Az „Astra” román közművelődési egyesület kérte a város ideiglenes bizottságát, hogy a város tulajdonát képező futballpályát a mellette levő térséggel együtt, az „Astra” részére 10 évre engedje át, minek fejében az „Astra” nagyobb befektetéseket eszközölne. A futballpálya mellett más sportágnak megfelelő pályákat készítené, azokat kerítéssel látná el, sőt tribünt is építené. Dr. Mihályi Péter városi ideiglenes bizottsági elnök magához kérte a szigeti sportegyletek vezetőit és előadta nekik a tényállást. Az ügy ismertetése után az egyletek vezetőinek többsége azon óhajának adott kifejezést, hogy a pálya továbbra is maradjon a város kezelésében. Az „Astra” ajánlata pedig olyanféleképpen fogadtassék el, hogy ha tényleg hajlandó nagyobb befektetéseket eszközölni és ha neki is ez az ajánlat kedvező, hogy az újításra, a sportpálya-fejlesztésre a beruházást eszközölje és amennyit befektet az „Astra”, annyi összeg erejéig vállalna felelősséget a város az „Astra”-val szemben. És ezt az összeget a szigeti sportegyletek mérkőzések, sportünnepélyek bevételeiből lassanként törlesztenék.

Sziget ideiglenes tanácsa az „Astra” kérelmére ügyében még nem hozott végleges határozatot, hanem tovább tárgyal az „Astra”-val és a többi sportegyletekkel.

A Vasas szombaton a Hungária ellen, ma a NAC-Törekvés ellen játszik. A budapesti proficsapat, a Vasas tegnap még Budapesten játszott a Hungária ellen, ma már a NAC-Törekvés kombinált csapat lesz ellenfele a nagyváradi Károly pályán. Bár a jóképességű pesti proficsapatban sok a sérült, mégis tekintélyes játékerőt képvisel. Ujabbán leszerződtek Küzdényit, a kiváló soroksári csatárt. Valószínű, hogy ugyanazon játékosokkal jön Nagyváradra, melyekkel a tegnapi nap folyamán a Hungáriával mérkőzött. A Vasas felállítására eszerint a következő volna: Bereczky—Szemere, Rózsa—Vági, Burger, Kiss—Kosztá, Egri, Küzdényi, Brunecker, Stanzl. Váradai játékosaink közül a következők öltik magukra a váradai színeket: Czinczér—Bartha, Dombi—Gróh, Major, Feuerstein—Glanzmann, Kovács, Rónai, Fábrián, Kocsis. Tartalék: Mike és Kádár. Mérkőzés kezdete délután 5 óra. Előzőleg Egyetértés és Makabea bajnoki.

Ma a Crisana Szalontán játszik. A nagyváradi Crisana és a Szalontai NSC az első két csapat, akik bajnoki mérkőzést játszanak Szalontán. Váradon a Crisana fölényes győzelmét várják. Az északi Liga bajnoksapata rövid időn belül Erdély legelső csapatává lesz.

Barátky jobban tud mint Sárosi. Nem futbalozni, hanem ping-pongozni. A két kitűnő futballista legutóbb a zöld ping-pong asztal mellett csapott össze egymással. A mérkőzést 3:1 szetarányban Barátky nyerte. A zöld asztalnál meg lehet verni a Fradi játékosokat, de nem a gyepen.

Új magyar repülőrekord. Formanek Lajos a magyar repülők legtehetségesebbje, szerdán délután új távrekordot állított fel a vitorlarepülésben. Az új rekord: 8 km.

Kolozsváron is megalakul a Kolping Sportegylet. A kolozsvári Kolping-fiúk elhatározták a Kolping Sportegylet megalakítását. Az új sportegyesület futballistái, tornászai, úszói és atlétái már részt vesznek a június havában Nagyváradon tartandó országos Kolping-napon. Az új sportegylet lelke Bálint József legényegyleti elnök.

SZÍNHÁZ

SZÍNHÁZ SZÁSZVÁROSON. Tudósítónk jelenti: A napokban érkezett Szászvárosra Karácsonyi M. színtársulata. Az itteni közönség szívesen fogadta a színészeket, de csakhamar kiábrándult belőlük, jobban mondva műsorukból. Első nap u. i. a Mava című operettet mutatták be, amelynek szép sikere is volt. Másnap estére már a Zöld bányán című operett szerepelt a műsoron. A közönség vegyes érzelmekkel távozott mindkét este. Jobb, nyilvánosabb, tisztább életnézetet revelláló darabok kapósabbak volnának erre felé is. Mert, hiába, közönségünk megkomolyodott és elfordul az üres, tartalmatlan, léha színdaraboktól. Az előadás elég jó volt minden este, csak a darabokat kellene még megválogatni...

HETI MŰSOR:

Nagyvárad

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órák: Sztrájkol a gólya. Siegfried Arno legmulatságosabb filmje.

Vasárnap d. e. 11 órák: Sztrájkol a gólya és a váradi színészek kabaréja.

Hétfőtől kezdve az Utolsó éjszaka (24 óra története). Clive Broock, Mirjam Hopkins a főszerepekben.

Jön Petrovics Ivan személyesen. Verebes filmen.

Szatmár

Vasárnap: Hawai rózsája.

Kolozsvár

Vasárnap este: Marica grófnő.

Hétfő: Exhercegnő.

Arad

Vasárnap d. u. 3: Légy jó mindhalálig. D. u. 6-kor: Tűzmadár. Este fél 9-kor: A trónörökös.

Temesvár

Vasárnap délelőtt 11 órák: A nótás kapitány jubiláris, 100-ik előadása, olcsó helyárakkal.

Vasárnap délután 5 órák: Utolsó farsang.

Vasárnap este fél 9 órák: Fehér ló.

„Váradai Kiskomédia” ma: Tűzmadár!

Az egész város ott lesz ma délután és este a Kath. Körben, ahol másodszor, illetve harmadszor kerül színre Zilany Lajos nagy világsiker aratott „Tűzmadár” című modern színműve. A darab aktuális témája annyi színes meglátással érzékelteti az örök problémát, hogy azt mindenkinek meg kell néznie. Szereplők: Pálffy Zsazsa, Kertész Manci, T. Pogány Janka, Paluc Vilma, Kornai Sándor, Mihályi Károly, Tompos József és a nagy kiemelt személyzet. Jegyek elővételben: Demetrovits-trafficban, Szilágyi Dezső-ucca 6. szám alatt kaphatók ma délután 4 óráig, azután a Kath. Kör pénztáránál válthatók. Helyárak: 22, 17, 12 és 7 lej. Az előadás ma délután 5 órák, este 9 órák kezdődik.

Venczel Pál
mázolómester

Uri-ucca 17.

Vállal mindennemű épület és bútormázolási jutányosan. — A nagyerdemű közönség szíves pártfogását kérem

MOZGÓSZÍNHÁZ

Filmpalace műsora:

Vasárnap d. e. 11: „Cár táncosnője” és „Dol-lárhercegnő”. Laura la Plante, Siegfried Arno, Liane Haid és Georg Alexander! 10 és 12 leies helyárak!

Vasárnap d. u.: „Velencei kaland”. (Liebes-express). Vidám, énekes, táncos bonyodalom 10 hangos felvonáson keresztül! Főszerepben: Dina Gralla és Georg Alexander!

Hétfő: „Velencei kaland”. Németül beszélő hangos szerelmi történet! Gyönyörű velencei felvételek! Előzőleg új Micky Maus pótkép!

Kedd: „Velencei kaland”. Kedvezményes jegyek érvényesek!

Heyman-szinkör műsora:

Vasárnap d. e. matiné az árvizkárosultak javára. 1. Elsa kisasszony. Elisabeth Bergner és Albert Bassermann felléptével. Pinty-Ponty vígjátékok. 10 és 12 leies helyárakkal.

Vasárnap, hétfő: Malek, mint Casanova, ezidei legsikerültebb vígjáték. Szenciációs ötletek, Buster Keaton mesterműve. 2 órai kacagás. Előtte legújabb Fox-Journal és Aki bírja, marja... c. vígjáték.

Jön: Az ördög barátja. Nagy büntügyi dráma! Zene és énekszámokkal. Főszereplők: Milton Sils és Dorothy Mackail.

Előkészületben: A vizsgálóbíró előtt... Az idei filmek gyémántja.

IRODALOM

Az aradi Vasárnap 7. száma vezető helyén dr. György Lajos cikkét olvassuk Szent Agoston és a tengert kimerő gyermek legendájáról. Dr. Némethy Gyula Edison gondolataiból mutatja ki a nagy feltaláló vallásos hitét. Somfay Margit Igor özvegye című novellája, Berényi László: A száműzött orosz irodalom és dr. Wild Lajos brazil levele e számnak feltűnőbb nívós cikkei. Gyönyörű verseket irtak Kövér Erzsébet, Magyar Bálint, Jékely Vilma, Holló Ernő, Rónay György. Budapesti levél, gyönyörű képek és kultúrsemle a rendes rovatok e lapnak. Az irodalmi rovatban dr. Sorbán Kornél utasítja vissza a béli református egyház-köztség története című pamfletben a katolikusokra szórt rágalomokat.

AZ „ERDÉLYI HELIKON” APRILISI SZÁMA első közleményként hozza Bartalis János „Új élet köszöntése tavasz jöttén” c. nagyszabású költeményét. Verseket irtak még e számba Kosztolányi Dezső, Dsida Jenő, Illyés Gyula és Makkai László. Bánffy Miklós folytatja nagyérdekességű hollandiai emlékezéseit. Spectator Ambrus Zoltánról ir tanulmányt. Balázs Ferenc Gandhiről ir nagyérdekességű cikket. Kodolányi János „Cséplés-kor” novellája. Mélius N. József „Iván Renski halála” című elbeszélésén kívül az Erdélyi Helikon e száma közli Andréé Gide „A tékozló fiu hazatérése” című világhíres novelláját B. Bányai László fordításában, aki Gideről hozzá bevezető cikket irt. A folyóirat szemléjében nagyobb cikkeket irtak Kós Károly, Kopács László, Reményi József, Vita Zsigmond; kisebb cikkeket Ligeti Ernő, Gunda Béla, Császár Károly, Kopács György, Thurzó Gábor és mások. Az Erdélyi Helikon kiadóhivatala Cluj—Kolozsvár, P. Mihail Viteazul (Széchenyi tér) 40. II., ahova előfizetések és megrendelések küldhetők. Az Erdélyi Helikon előfizetési ára egy évre 600 lej. (Az Erdélyi Szépművészeti Céh tagjainak és a könyvek előfizetőinek 500 lej.) A folyóirat egyes számának ára 60 lej.

Első szentáldozási emléképek

a legszebb színezésű kivitelben satinrozott finom papíron (22x14 cm. és 28x19 cm. nagyságban) 6, 8 és 12 leiért darabonként szállít: a

„MISSIO”

kegy. argy. és egyházi műpapi üzlet. Timisoara I. Püsp. ki palota.

Vasárnapig: Sztrájkol a gólya Színház-mozgó Sztrájkol a gólya SZTRÁJKOL A GÓLYA

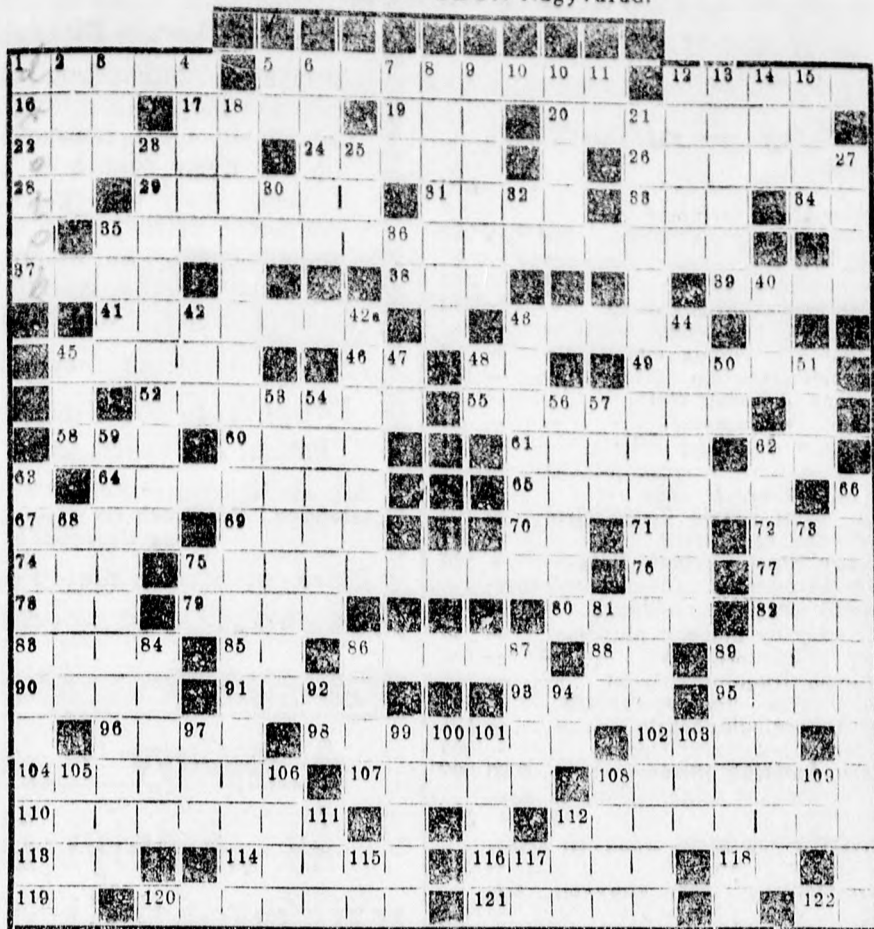
V
71. Az érzelm
5. Olasz ut
ra felfed
12. A e i o u.
16. Idegen f
17. Ezen a h
19. Menni la
20. Kinai fol
22. A tüzet
24. Sok mag
26. Kinai cs
nába bev
28. Személyn
29. Kinai ha
31. Ford. tar
33. Levegő i
34. Ige is, f
35. Az utóbb
ságokat.
37. Felsziget
38. Öreg.
39. Torony r
41. Aki meg
43. Nagy úr
45. Görög sz
46. Idegen k
48. Latin sze
49. Erdélybe
52. Kinai vá
55. A király.
58. Nem sok
60. Yoka.
61. A kartell
62. Kettős m
64. Két szó
65. A tiszazu
67. Arabokn
69. Ford. a
70. Latin rö
71. sv.
72. E-vel ma
74. Idegen t
75. Erdélyi v
76. Igekötő.
77. Árvizi ha
78. Exkirály
79. Ilyen spl
80. Erdei áll
82. g r l.
83. Kütség
85. Románia
86. Van óha
88. Akinek
89. Ford. né
90. Az érvel
91. Ford. gy
93. Ford. eg
95. Hölgy id
96. A folyó

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ:
CSÜROS EMILIA

I. SZÁMU KERESZTREJTVÉNY

Beküldte: SIEBIG ÖDÖN Nagyvárad.

Megfejtéshez beküldendő: Vissz. 20., 55., 52., 77., függ. 4., 6., 66+8., 9., és 21.
Megfejtési határidő április 16.

VIZSZINTES SOROK:

1. Az érzelmek tolmácsai.
5. Olasz utazó, aki Kinát az európaiak számára felfedezte 1525-ban.
12. Ae i o u.
16. Idegen folyó.
17. Ezen a hegyen van a budapesti leadó. (ford.)
19. Menni latinul.
20. Kínai folyó.
22. A tüzet szokás.
24. Sok magyar hadifogoly látta (város).
26. Kínai császárnő, aki az európai zselémet Kinába bevezette.
28. Személynévmás.
29. Kínai hegység.
31. Ford. tarok figura.
33. Levegő id. ny.
34. Ige is, főnév is.
35. Az utóbbi időben hírei megtöltötték az újságokat.
37. Fél-sziget a Fekete tengerben.
38. Öreg.
39. Torony németül.
41. Aki meghalt annak... (ék. hiba).
45. Nagy úr a kaszárnyában.
46. Görög szobrász (Discobolos).
48. Idegen kettős magánhangzó.
49. Latin személynév.
52. Kínai város.
55. A király.
58. Nem sok.
60. Yoka.
61. A kartell amerikai eredetű fajtája.
62. Kettős mássalhangzó.
64. Két szó fordítva: 1. Kötőszó, 2. Jazon társa.
65. A tiszazugi pereket mondják ilyennek.
67. Araboknál nagy úr.
69. Ford. a tanárnak vannak.
70. Latin rövidítés (jól jegyezd meg).
71. sv.
72. E-vel majom németül.
74. Idegen tagadószó.
75. Erdélyi város.
76. Igekötő.
77. Árvíz hajós volt ő is.
78. Exkirálynő neve.
79. Ilyen sphaera is van.
80. Erdei állat.
82. g r l.
83. Község Alsófehér megyében. (ford.)
85. Romániai autókön van ez a rövidítés.
86. Van óhajto módban.
88. Akinek van.
89. Ford. néma.
90. Az érvelőnek van. ék. hiba.
91. Ford. gyümölcs névelővel.
95. Ford. égítést.
95. Hölgy idegen nyelven.
96. A folyó teszi.

98. Nagy püspökiünk keresztnéve.
102. Ás-sal próféta.
104. Férfi név.
107. Apostol volt.
108. Két ige, 1. esőben az ember... 2. takács teszi.
110. Két szám: 1. korszak, 2. a szelek latin istene.
112. 1. Vegytan, 2. német számnév.
115. Csup. (ékezettel)
114. Valamit okoz.
116. Magasan repül.
118. Lék mássalhangzó.
119. a a.
120. Német gyarmat volt Afrikában.
121. Valaki jassz nyelven.
122. Orvosi rövidítés.

FÜGGŐLEGES SOROK:

1. Huzalok.
2. Ford. fontos állomás az arad-tővisi vonalon.
3. Ford. lók.
4. Orvosság.
5. Időhatározó.
6. Hegység Kína határára.
7. Mindenkinek van.
8. A 66 függőlegessel Japán neve.
9. Kínai város.
10. A Dalai-láma székhelye. (ék. fölösleges)
11. Egyforma magánhangzók.
12. Tud latinul.
13. Néha ez az egyedüli menekvés. (ékezetten)
14. i h u.
15. Első betűjét utolsónak téve U. S. A. állam.
18. Ázsiai állami és általánosan ismert melléknéve. (ék. fölösleges)
21. A két uralkodó vallás Kinában. (d-d.l). (Névelővel).
25. Közmondás.
25. M... Liza.
27. Női név.
30. Ford. rag.
32. Vasolvasztó mássalhangzó.
35. Madár Afrikában.
36. A-val családtag.
40. Ilyen idény is van.
- 42/a. Két szó: 1. fenyegetés, 2. állat.
42. Goa.

43. Folyadékot tartanak benne.
44. Két ige; 1. fog. 2. aki eszik, az teszi.
45. Ezer idegen nyelven.
47. Rag.
48. Idegen kötőszó.
50. Rag.
51. Madár.
53. Magyar regényíró.
54. Az első pilóta.
56. Szaglószerüünkben.
57. I-vel bec. női név.
59. Lányokat árulnak itt. (Mikszáth irt róla).
62. Ismertnevű kínai fővezér.
65. Két férfinév.
66. A 8. függőleges sorral Japán elnevezése.
68. Nagyközség Pest megyében.
73. Itt intézték a rómaiak az államügyeket.
75. Kereskedelmi rövidítés.
81. Kína történelmében a második milénium neve.
84. Ford. sok katona van benne.
86. Angol fizikus.
87. A 88. v. vizs. főnévi alakja.
89. Dunai sziget (fon.)
92. Adok, latinul.
94. L. R.
97. Időhatározó (ford.)
99. Kártva műszó.
100. Idegen ember.
101. Fejünkön van (ék. nélkül).
103. Zii.
105. Újpesti sport egyesület
106. Kínai város.
108. Korszak (Első betű fölösleges).
109. Nap (idegenül).
111. Ez is az.
112. Kosár.
115. Német prepozíció.
117. Igen, idegen nyelven.

13. sz. keresztrejtvényünk helyes megfejtése.

1. szára, 5. Nilus, kalahári, 17. Zala, 18. Napoca, 24. Vasco de Gamma, 25. Amt, 26. Kádirláb, t. i, 29. ov, 30. némi, 32. la, 33. ae, 34. elérhetően 38. ein, 40. ss, a, 41. Livingstone Dávid, 42. Tibet, 45. Heine, 45. ether, u, 46. NolibaB, 48. so, 49. Lwow, 50. area, 51. ova, p, 53. aa, c, 55. Kairo, g, 56. sg, 57. birs, 59. uralaltaz, 64. da, 65. real, 67. okozdorbezol, 69. agy, 70. hm, 71. vá, 73. ötisekkel, 74. ag, ig, 76. r, 77. bessemer, 78. olcsóingeket, 81. er, n, 83. saloht, u, 84. ovambok, 86. korrupció, 92. rákn, 93. usa, 95. otara, 96. om, 97. yverdon, 99. saí, 100. daráló, 102. l, 103. a Mari, 104. rn, 105. omt, 106. fa vus, 107. mo, 108. való, 110. amide, 111. kezd, r, 113. eco, 114. a városi, 115. Évi, 117. rer, 118. ianik, 119. aga, 120. la, t, 121. inegen, 122. uranc, 123. aoa, 124. bál, 125. et, 126. ova, 127. eta, 128. nem, 129. aar, t, 131. ilá, 132. so, n, 135. elem, s, 135. ama, 136. nein, 138. egol, z, 139. és, 140. sip, 141. ez, 142. pit, 143. usus, 144. ramá, 145. carta, 147. sekta, 149. inuus, s, 150. kő, 151. ab, e, 152. tágít, 153. aek, 154. spr, 155. cfr, 157. a Duna, n, 159. én, 160. aorták, 163. agram, 165. evinin, 166. cellák, 169. ronda, 170. siető, 171. latia i, 172. Memfis, 174. éti, 175. aa, 176. serét, 177. Agiyamdok, 178. ne, 179. hamisító.

Megfejtették: Papp Mózes, Sturek Emil (Kolozsvár), Miklós Elek (Gyulafehérvár), Székér Teri, Tráger Nusi, Straub Rózsi, Kun Erzsébet (Zilah), Gyulay Ödön, Franzen Károly, Vereb Antal, Berecz János (Szatmár), Szabó Zoltánné (Szalonta), Kubick Ferenc (Kótliget), dr Kovács Sándorné (Micske), Hodan Kálmán (Petrozsény), Horváth Aba Szaniszló (Temesvár), Glósz Bandi (Odorheiu), Zih Gizella (Érmihályfalva), Asztalos Imre (Sepsiköröspatak), Tóth Kálmán (Tárian), Szász Erzsébet (Fugyivásárhely), Kulesár Mihály (Arad), Hodács Ágoston (Dorohánti), Ferenczendi nővérek zárdája (Marosvásárhely), T. Csáthó Anna (Székelykeresztúr), Kovács Antal (Jobbágytelke), Krump Mária (Vajdahunyad), Bühm Ella (Nagyenyed), Nádudvary Jenő (Szilágyosmlvó), Henning József, Negru Lavinia, Kolozsi Gigi, Karácsony Ágnes, Szücs Erzsébet, Fábán Otília, Nagy Anci, dr Sóllyom Kálmánné, Hermann Lajos, Kőszegi Duici, Zachariás Mici, Kopányi Bálint, Lippert László, Gnant Lőrinc, dr Czumbel Károly, Szeri Andor, Ács Albert, Fülöp Vilma, Roskopf Ági, Szántó Dani, Siebig Ödön, Lengyel Zoltán, Tempfli Ferenc, Balázs Lajos, Schieszer Inci (Nagyvárad), Blédy Lajos (Kolozsvár), Simon István (Gyulafehérvár).

A sorsoláson **Franzen Károly** (Szatmár) nyerte meg **Williamson: Az arany csőnd** című könyvét.

ROVATVEZETŐ ÜZENI: **Blédy Lajos** (Kolozsvár), **Tempfli Ferenc** (Nagyvárad). Mindkettőjük rejtvényei rendkívül ötletesek, köszönöm. Sorra kerülnek.

Tavaszi takarításhoz
mindennemű saját készítésű
kefeárúk
a legjobb kivitelben
olcsó árban beszerezhetők

HAVRANEK

kefe- és fésűáruházában. - Oradea, Reg. Ferdinand (Rákóczi) ut, Apolló palota. - Ugyanott állandó gyermekjáték kiállítás.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseik díja szavankint 3 le, vastagabb betűvel 6 le. Legkisebb apróhirdetés ára 30 le. Allástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény.

Intelligens urino szere-
ny igényekkel anya he-
lyettesnek vagy nevelőnő-
nek menne. Hazimunkát is
vállal. „Gyermekszerező”
jeligére.

Gyümölcsfa, rózsafa,
kert rendezés legolcsóbban
Cziránál. Bemér-tér 2.

Egy magánház eladó. Ha-
lasz-ucca 12.

Egy négykerékű kézi koc-
si eladó. Arvai-ucca 5
sz. háztulajdonos.

Elsőrendű izletes házi
kos t ocsón kihordásra
is kapható. Szaniszió u.
18. Bied Gusztávné.

Bémer-térre néző 4 szo-
bas, erkélyes lakás kiadó,
Rimanóczy-u. 2. sz. alatt.

Tisztítatlan fél téglia
szekerszáma 60 leiert.
épület és deszka a Laszlo
malom telepén. str. Aurél
Viaicu 8. eladó.

Özletemet áthelyeztem
Kossuth-u. 18. al. Czako
La os világnézetű

12 dró jó karban levő
thonetszékveszünk
Erdélyi Lapok kiadó-
hivatala.

Kertes házban két nagy
szobas, alkovos lakás, va-
lamint egy magános szoba
azonnal vagy május 1-re
kiadó. Berkovits-ucca 38

Négyszobás lakás mel-
léknyiségekkel május 1-re
kiadó. Piața Unirii (Szent
László-tér) 5. Értekezhetni
a házmesterrel.

Gyakorlott előfizet-
ő-gyujtó akvizitort
magas fix és jutalék
mellett alkalmazunk.
Ajánlatokat „Egyszis-
tencia” jelige alatt a
kiadóhivatalba kérünk.

HA nyomtatványra van
szüksége, forduljon biz-
alommal a Szent László-
nyomdához, Oradea, Str.
Regele Carol II. No. 5

Írógépköcsönzést,
leírásokat, fordításokat,
sokszorosításokat legol-
csóbban vállal Universal
írógépzület, Strada Rima-
nóczy 4.

Ha eddig nem vette meg,
ugy szerezzé be azonnal magának a

Gyakorlati Könyvelési Utmutató könyvet

Nincs
többé köny-
velési nehézség.
Mindenre kész minta.
A legu-abb törvények ösz-
szes előírásai figyelembe véve.
Kisebb kereskedelmi és
ipari vállalatoknak
nélkülözhetetlen.

Ara csak
30
lei

Kapható az
ERDÉLYI LAPOK kiadóhivatalában

Vidékiek pénzben vagy belyegben 35 lelt küldje-
nek be és postafordultával kapják a könyvet.

„Erdélyi Lapok” KÖNYVOSZTÁLYA

II. SOROZAT.

Tudomány — művészet

Balanyt: A szerzetesség története	168
Miskolczy: Magyarország az Anjouk korában	84
Palau: Krisztus utján	84
Dr. Trikál: Természethölcelet	84
Prohászka: A bünhöcsánat szentsége	84
Marosi: Az átöröklés és nemzetyvédelem	84
Horváth: Aquinói szt. Tamás világnézete	84
Dr. Motz: A német irodalom története	168
Dr. Babura: Szent Ambrus élete	84
Dr. Szabó: A növények életmódja	84
Weszelszky: Rádium és atomelmélet	84
Dávid: Babel és Asszur. I. rész	102
„ Babel és Asszur. II. rész	219
Dr. Karácsonyi: Szent László király élete	102
Trikál: Gondolkodás művészete	135
Dr. Babura: Nagy szent Gergely élete	120
Dr. Kúhár: A keresztény bölcelet története	240
Weszely: Korszerű nevelési problémák	168
Dr. Somogyi: Vallás és modern művészet	90
Divald: Magyar művészettörténet	168
Dr. Birkás: Francia irodalomtörténet	240
Dr. Vodeczky: Világegyetem szerkezete	105
Dr. Záborszky: Tagore világnézete	105
G. Kurth: Modern civilizáció kezdete	300
Horváth: Modern Amerika története 1492—1920	99
Dr. Meszlényi: A magyar kath. állam és egy- ház 1848—49.	217
Dr. Radó: Kereszténység szent könyvei: Öszö- vetség	249
Dr. Radó: Kereszténység szent könyvei: Uj- szövetség	264
Dr. Kecskés: A házasság etikája	120
Huszár: A kath. házasságjog rendszere	99
Dr. Petró: Az ősegyház élete	150
Dr. Trikál: Jelenségekből valóságba	210
Dr. Erdei: Kant valláserkölcsei világnézete	120
Hartmann: Luther Márton élete	360
Tóth: Bevezetés a meteorológiába	174
Dr. Bánhegyi: A magyar irodalom története I. r.	198
Dr. Bánhegyi: Magyar irodalom története II. rész	210
Divald: A magyar iparművészet története	225
Balanyt: Római kérdé- s	192
Dr. Pitroff: Bevezetés az esztétikába	90
Kúhár: Vallásbölcelet főkérdése	150
Kőrösi: A spanvol irodalom története	330
Dr. Zsigmond: A mezőgazdasági növények ter- melési tényezői	120
Kiss: Szent Agoston: De civitate Dei művének méltatása	120
Dr. Trikál: A lélek rejtett élete	120
Dr. Petró: A szentmise története	165
Dr. Meszlényi: A magyar jezsuiták a XVI. században	135
Dr. Mihelics: Az új szociális állam	120
Dr. Ehi: Prémek és prémek állatok	90
Dr. Magdics: A természettudomány útjai Isten- hez	300
Dr. Melichár: Zsinatok	114
Dr. Szalay: Szent Benedek élete és művei	150
Dr. Schütz: Krisztus	180
Dr. Balogh: Pannonia őskereszténysége	120
Walkenberg: Missziós előadások hadamecuma	300
Griger: Krisztus helyett követésben	60
Horn: Magyarországi Szent Erzsébet	300
Huonder: A Mester lábainál III. Megdicsőülés reggele	165
Számord: Kicsinyek áhitata	135
Petró: Pázmány predikációi	180
Dr. Mihályfi: Igehirdetés	360
„ A nyilvános istentisztelet	420
„ Az ember megszentelése	360
Dr. Schütz: Dogmatica I—II.	804
Dr. Tóth: Hiszek egy Istenben	300
„ Szentbeszédék Krisztus királyságáról	300
„ Szentbeszédék a tizparancsolatról I. és II. kötet	300
„ A tiszta férfuság	180
„ A művelt ifju	135
„ A jellemes ifju	135
„ Vallásos ifju I—II. kötet	270
„ Krisztus és az ifju	180
„ Intelligencia lelki gondozása	240
„ Dohánvzol?	24
„ Ne igyál	30

Fenti könyvek kaphatók:
az „Erdélyi Lapok” kiadóhivatalában
Oradea, Strada Regele Carol II. No. 5.

Most jelent meg a Katholikus Lexikon

II. kötete P. Bangha Béla szerkesztésében

magyar katolikus kulturális életnek
ragyogó megnyilatkozása. A magyar
könyvpiac igazi büszkesége. Ilyen
tipusu, ilyen sokoldalú Katolikus
Lexikon, mely így egyesitené a tu-
dományos értéket a gyakorlati ke-
zelhetőséggel, az alaposágot és
egyetemességet a közérthetőséggel,
még a művelt külföldön sincsen.

Erdély területén megrendelhető az
„ERDÉLYI LAPOK” kiadóhivatalánál
Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.

Ara részletfizetésre Lej 3.000, négyes rész-
letekben! Részletek az egyes kötetek vétele
után fizetendők.

Előre való fizetés esetén csak L 2.500

A jókönyv — jóbarát!

Az „Erdélyi Lapok” KULTURKÖNYVTÁRA

ALKALMI ÁRAK:

Bangha Béla S. J.: Nagy kérdések utján 70 old. füzeve lei 35, kötve	50
Bangha Béla S. J.: Istenhit és Istentagadás 250 oldal	80
Bangha Béla S. J.: Jézus Istenségének bizo- nyítékai 256 old. füve lei 80, kötve	95
Bangha Béla S. J.: A katolikus egyház krisztusi eredete 263 old. füzeve lei 80, kötve	95
Várady L. Árpád: Szociális irányelvek	50
Olasz Péter S. J.: Világproblémák és a mo- dern természettudomány	50
Müller Lajos S. J.: A római index	65
Bangha Béla S. J.: A jezsuita-rend és ellen- ségei	80
Bangha Béla S. J.: Jellemrajzok a katholi- kus egyház életéből füzeve lei 100, kötve	110
Bangha Béla S. J.: Amerikai missziós kör- utam	40
Szerafini Blanka: Lola naplója lei 20, di- szes füzésben	30
Jean de la Brete: A kísértő árny	90
Paul Bourget: Szemkőzt a halállal	65
Garrold Richard S. J.: Diákvilág	50
Coloma Luis S. J.: Lappáliák 287 old.	95
Pierre l'Ermite: A vénleány 176 old.	80
Bangha Béla S. J.: Római levelek	60
Guadalupe: (Mexikói regény) füzeve lei 195, kötve	240
Fr. Spirágó: Felnöttek Katekizmusa I—III. kötet 1200 old. füzeve lei 450, kötve	550
Eymard-Dr. Scheffler János: Az isteni nagy szentség, amatőr kötés 320 oldal	80
Tóth József: Ime az Ur szolgálóleánya (ima- könyv és oktatókönyv)	30
Colosszeum vértanui (regény 460 old.)	80
Dr. Walter: Napsugarak I. rész lei 60, II. rész lei 50, III. rész	60

Fenti könyvek kaphatók:
az „Erdélyi Lapok” kiadóhivatalában
Oradea, Reg. Carol II. 5. Kath. Kör cimen